

บทบรรณาธิการโครงการของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเกาะนาค จังหวัดนครพนม

พระสงฆ์ โทฬวิญญูโน

วิทยานิพนธ์นี้จัดทำขึ้นตามนโยบายของกรมการศึกษาสงฆ์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบการศึกษา

ตามโครงการปฏิรูปการศึกษาสงฆ์

ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

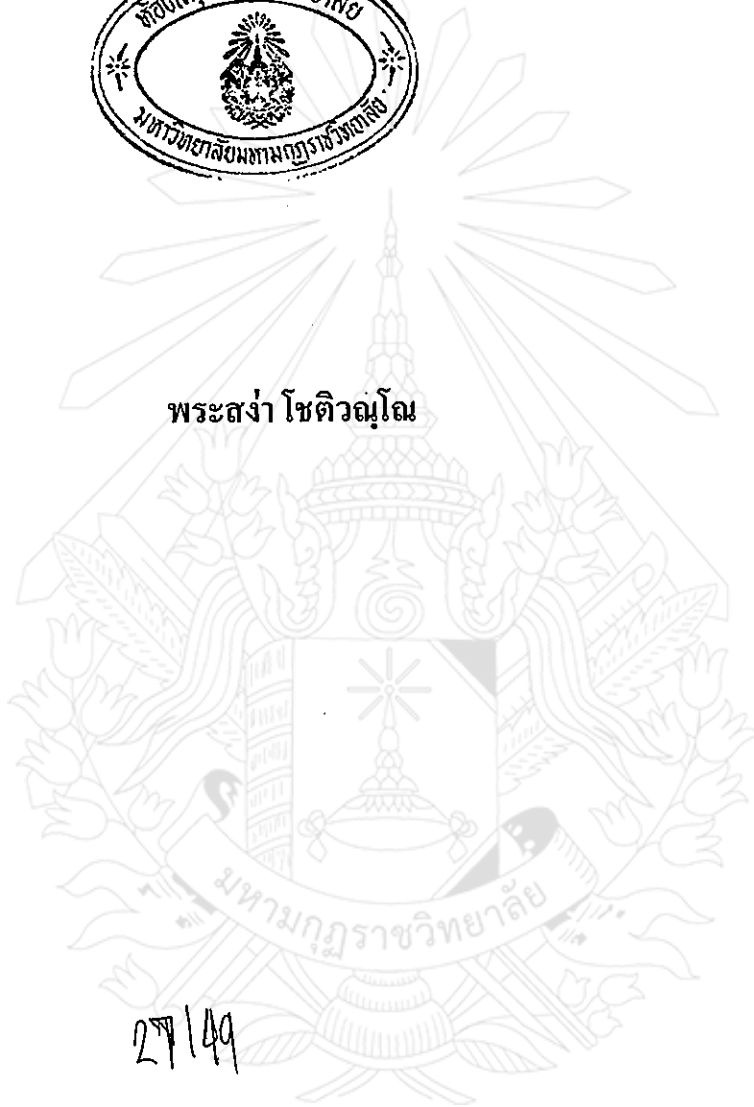
มกราคม 2558

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พระสงฆ์ โชติวณฺโณ

27/49

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มกราคม 2558

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

**ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN TEMPLES OF
NAKAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE**

PHRASANGA JOTIWANNO

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

FACULTY OF SOCIAL SCIENCE

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

JAN, B.E. 2558 [2015]

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ ของ พระสง่า โชติวัฒน โณ (เชื้อตาทมึ่น) ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัยได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พล.วท.วศ-นุลา..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(พลเรือตรี รองศาสตราจารย์ ทองใบ ชีรานันท์ทางกูร)

[Signature]

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร. ชาลิตร์ ไหลรินทร์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร)

พ.ศ.อ.อ.จ.ร. นิชิ ศรีวัฒนา..... กรรมการ

(พันตำรวจเอกศาสตราจารย์ ดร. นิชิ ศรีวัฒนา)

[Signature]..... กรรมการ

(ดร. ปัญญา กล้ายเดช)

คณะสังคมนาจารย์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย

[Signature]..... คณบดีคณะสังคมนาจารย์

(พระมหาอรุณ ปญญารุโณ)

วันที่ 8 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

กราบขอบพระคุณ พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ (ผศ. ดร.) รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ที่เมตตาให้กำลังใจ

ขอขอบคุณ คณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พลเรือตรี รongศาสตราจารย์ ทองใบ ธีรนนท์ทางกูร อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร. ขวลิต ไทรินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ช่วยแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก พระครูศรีปริยัติวิธาน, ดร. และ ดร.ยุทธนา ปราณีต คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยแนะนำสิ่งต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ดร. วิญญู กิณะเสน อาจารย์กรุณา ชันทอง และ นายวชิรเชษฐ์ บำรุงผดุงวิทย์ ที่ช่วยตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขเครื่องมือเพื่อการวิจัย และให้คำแนะนำวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติให้เป็นอย่างดี ได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และกรุณาให้ความรู้ และคำชี้แนะตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้และได้สละเวลาในการชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอบคุณ ประชาชน ที่อนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อน ๆ รัฐศาสตร์การปกครอง ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันจะพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวาย เป็นพุทธานุชา ธรรมานุชา สังฆานุชา และมอญานุชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถจะเอ่ยนาม ได้ทั้งหมด

พระสง่า โชติวัฒน โณ

5520150311044 : สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง ; ร.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

คำสำคัญ : บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม
พระสงฆ์ โฆสิตวิณ โณ: ศึกษาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขต
อำเภอณาแก จังหวัดนครพนม (ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN TEMPLES OF
NAKAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พล
เรือตรี รศ.ทองใบ ชีรนนันท์ทางกูร อาจารย์ที่ปรึกษา, ดร. ขวาลิต ไทลรินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม. 148
หน้า. ปี พ.ศ. 2557

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้าน
การปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความ
คิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดของในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมของ
ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา
และแนวทางแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัด
นครพนม การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน
ใน เขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมจำนวน 399 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random
Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) วิเคราะห์และ
ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภท ได้แก่ 1) สถิติเชิง
พรรณนา คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) และ 2) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หรือการทดสอบความ
แปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) และใช้
เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key
Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากการสุ่มแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) จำนวน 5 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ อยู่ในระดับปาน
กลาง รองลงมา ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านความ
สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด ด้านการ
ปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อยู่ในระดับปาน ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่มีเพศ อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะ มีดังนี้ 1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ขาดการบำรุงรักษาและยังหาทุนที่จะสร้างศาสนสถานที่จำเป็นในวัด และน้อยที่สุด ควรทำการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ได้แก่ เจ้าคณะ ผู้ปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับชั้นควรลงพื้นที่เพื่อสอดส่อง ดูแล ให้คำปรึกษา และบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ได้ปกครองเป็นประจำ และ 3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์มากที่สุด คือ ไม่เป็นไปตามแนวทางที่ว่าบ้าน วัด และ โรงเรียน ที่เกี่ยวเนื่องกันเพราะขาดความรู้ในหลักธรรม ควรดำเนินการตามแนวทางที่ว่าบ้าน วัด และ โรงเรียน ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและศึกษาหลักธรรมให้สามารถแนะนำและเป็นที่ปรึกษาของชาวบ้านได้ 4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลคือ ประชาชนต้องการปรึกษา เกี่ยวกับการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบในการดูแลชุมชน ขาดความร่วมมือของพระสงฆ์กับประชาชนหรือชาวบ้าน ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น วัดต้องมีส่วนร่วมกับชุมชนและจัดระบบให้วัดกับชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

4. บทสรุปการสัมภาษณ์ มีดังนี้ 1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ผู้นำชุมชนส่วนมากได้ให้ความคิดเห็นว่าเจ้าอาวาสได้มีการดูแลสาธารณประโยชน์จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ผู้นำชุมชนส่วนมากได้ให้ความคิดเห็นว่าเจ้าอาวาสได้มีการสร้างศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนดีมา 3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้นำชุมชนส่วนมากได้ให้ความคิดเห็นว่าเจ้าอาวาสได้มีการอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งดีมา 4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลคือ ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป และให้ความสะอาดกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างดีมา

5520150311044 : MAJOR : GOVERNMENT: M.A. (GOVERNMENT)

KEY WORD : ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN TEMPLES OF NAKAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE

PHRASANGA JOTIWANNO (CHUATAMUEN) : ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN TEMPLES OF NAKAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE R. ADM., ASSOC. PROF. THONGBAI THEERANANGTHANGKON, ADVISOR, DR. CHAWALIT LAIRIN, CO-ADVISOR. 148 PP., B.E. 2557 (2014).

The objectives of this thematic paper were as follows: 1) to study administrative role of abbots in temples of Nakae district, Nakhon Phanom province 2) to compare the administrative role of abbots in temples of Nakae district, Nakhon Phanom province, with different genders, ages, levels of education, and occupations, and 3) to study suggestions and solutions concerning with the administrative role of abbots in temples of Nakae district, Nakhon Phanom province. This was survey research. The sample group was 399 people living in Nakae district, Nakhon Phanom province, used Simple Random Sampling. The tools using for the research were questionnaires and was analyzed by computing. The statistics used were descriptive, frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics: T-test or One-Way ANOVA test. If differentiation was found with the statistical significance at 0.05, it was tested in a pair by mean of Scheffé and used content analysis. On the interview, the amount of 5 interviewers gave the key information according to suitable group representatives from purposive sampling.

The results of research were found as follows:

1) The aspect of keeping work for Dhamma study and discipline of Buddhist monks and people was at a moderate level. It was followed by the aspect the maintenance of temples, activities, and temple property; it was at a moderate level. The aspect of the appropriate convenience to do merit was at a moderate level, and the aspect of the lowest average was the government of the monks and the people living in the temples was at a moderate level respectively.

2) The results of the hypothesis testing were found that the people with different ages and levels of education had difference of opinions on the administrative role of abbots with the

statistical significance at 0.05. But the people with different genders and occupations had no difference of opinions on the administrative role of abbots.

3) Suggestions: 1) the aspect the maintenance of temples, activities, and temple property, there was lack of maintenance and fund to build important Buddhist places in the temples, and at least should study about knowledge of conservation 2) the government of the monks and the people living in the temples, all levels of executive monks should go to different areas to watch and take care of, consult, and motivate the monks under their controls regularly, and 3) the aspect of keeping work for Dhamma study and discipline of Buddhist monks and people, it was not base on "Villages, Temples, and Schools" supported one another, because there was lack of knowledge of Dhamma principles. Therefore, the plan should be followed "Villages, Temples, and School" followed Dhamma and disciplines, and study the principles till they were able to advise and to be adviser of the public 4) The aspect of the appropriate convenience to do merit, people wanted to have consults of co-operation to develop community, and to set orders to take care of the community. There was lack of cooperation between monks and people or the people should cooperate more with one another. The temples had to cooperate with the community and system should be adjusted for the temple and people to join to develop.

4) Conclusion of interviews: 1) the aspect the maintenance of temples, activities, and temple property, most of the community leaders had opinions that the abbots took care of the public benefit, trained children and people in the area, and gave Buddhist knowledge 2) the government of the monks and the people living in the temples, most of the community leaders had opinions that the abbots built Formal Education Center to educated to the people 3) the aspect of keeping work for Dhamma study and discipline of Buddhist monks and people, most of the community leaders had opinions that the abbots always supported the disadvantaged and the poor, and helped homeless and defenseless people 4) The aspect of the appropriate convenience to do merit, the abbots maintained Buddhism and gave conventions in all sides to the people very well.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศณูประการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการปกครองวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505	14
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	27
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	34
2.5 สภาพพื้นที่ทำวิจัย	37
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45

	๗
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	45
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	46
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
3.6 การวัดค่าตัวแปร	48
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	48
3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิจัย	52
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอनाแก จังหวัดนครพนม	56
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย	61
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอनाแก จังหวัดนครพนม	89
ตอนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอनाแก จังหวัดนครพนม	93
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
5.1 สรุปผลการวิจัย	100
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	104
5.3 ข้อเสนอแนะ	109
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	109
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	110
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ	118

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	120
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	126
ภาคผนวก ง สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	131
ภาคผนวก จ ตารางเกรจซีและมอร์แกนเลข	132
ภาคผนวก ฉ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	134
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์	135
ภาคผนวก ซ ภาพสัมภาษณ์	138
ประวัติผู้วิจัย	144

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามเพศ	54
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามอายุ	54
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามระดับการศึกษา	55
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามอาชีพ	55
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามอาชีพ	56
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ	57
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด	58
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	59
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	60
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ	61

ตารางที่ 4.11	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอ แก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ	61
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาท ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอแก จังหวัดนครพนม ด้านการ บำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามเพศ	62
ตารางที่ 4.13	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครอง ของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอแก จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามเพศ	62
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลมีความ คิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอ แก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามเพศ	63
ตารางที่ 4.15	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการ ปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอแก จังหวัดนครพนม ด้านการ ปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามเพศ	63
ตารางที่ 4.16	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาท ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามเพศ	64
ตารางที่ 4.17	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการ ปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอแก จังหวัดนครพนม ด้านการ เป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตาม เพศ	64
ตารางที่ 4.18	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาท ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามเพศ	65
ตารางที่ 4.19	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการ ปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอแก จังหวัดนครพนมด้านความ สะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามเพศ	65

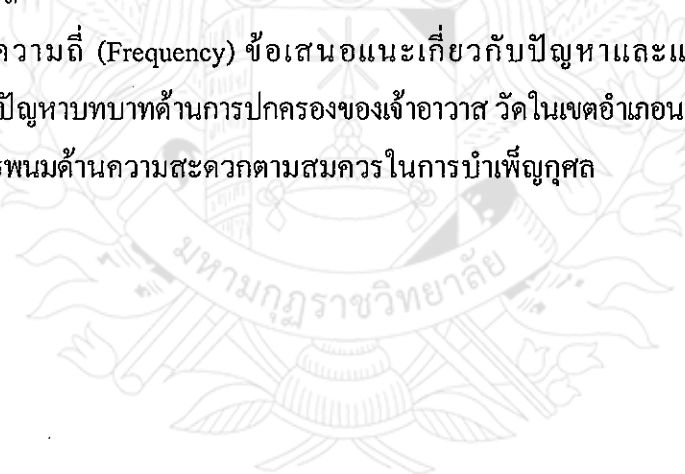
ตารางที่ 4.20	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ	66
ตารางที่ 4.21	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ	66
ตารางที่ 4.22	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)	67
ตารางที่ 4.23	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ	67
ตารางที่ 4.24	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ	68
ตารางที่ 4.25	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ	68
ตารางที่ 4.26	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ	69
ตารางที่ 4.27	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)	70
ตารางที่ 4.28	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอายุ	70

ตารางที่ 4.29	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอนาแก จังหวัด นครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและ คฤหัสถ์ จำแนกตามอายุ	71
ตารางที่ 4.30	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาท ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุ	71
ตารางที่ 4.31	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการ บำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุ	72
ตารางที่ 4.32	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้า อาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตาม สมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffé)	73
ตารางที่ 4.33	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาท ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	74
ตารางที่ 4.34	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาท ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	74
ตารางที่ 4.35	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้า อาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนก ตามระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffé)	75
ตารางที่ 4.36	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาท ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับ การศึกษา	76
ตารางที่ 4.37	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการ และศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา	76

- ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษา 77
- ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษา 77
- ตารางที่ 4.40 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) 78
- ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามระดับการศึกษา 79
- ตารางที่ 4.42 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามระดับการศึกษา 89
- ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) 80
- ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษา 81
- ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษา 81

ตารางที่ 4.46	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	82
ตารางที่ 4.47	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	82
ตารางที่ 4.48	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอาชีพ	83
ตารางที่ 4.49	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอาชีพ	84
ตารางที่ 4.50	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอาชีพ	84
ตารางที่ 4.51	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเกื้อกูลกิจของผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ	85
ตารางที่ 4.52	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอาชีพ	85
ตารางที่ 4.53	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอาชีพ	86
ตารางที่ 4.54	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอาชีพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)	87

ตารางที่ 4.55	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอาชีพ	88
ตารางที่ 4.56	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอาชีพ	88
ตารางที่ 4.57	แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ	89
ตารางที่ 4.58	แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด	90
ตารางที่ 4.59	แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	91
ตารางที่ 4.60	แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	92

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจ้าอาวาสเป็นผู้มีความสำคัญต่อความเสื่อมความเจริญของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา แม้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสก็มิฐานะอย่างเดียวกับเจ้าอาวาส เพราะความสำคัญดังกล่าว จึงบัญญัติหน้าที่และเจ้าอาวาสไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาตรา 37 ได้กำหนดให้เจ้าอาวาสมีหน้าที่บำรุงรักษาวัด รวมถึงศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี เรียบร้อยสวยงาม ปกครองดูแลบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีอยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมเป็นธุระในการศึกษาอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีความต้องการศึกษาในพระพุทธศาสนา ให้ความสะดวกแก่พุทธศาสนิกชนตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น(พระราชบัญญัติรักษาพระศาสนา, 2547, หน้า 107-220) ส่วนในมาตรา 38 ได้กำหนดให้เจ้าอาวาสมีอำนาจ ในการห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีความต้องการศึกษาและคฤหัสถ์ ซึ่งมีได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัย ในวัดหรือสั่งให้บรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด หรือใช้อำนาจสั่งให้บรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัดทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษ ในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่ง โดยชอบโดยพระธรรมวินัย กฎหมายมหาเถรสมาคม (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์, 2535, หน้า 22)

วัดในเขต อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มีจำนวนถึง 60 วัดและวัดเป็นสถานที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นวัดยังเป็นสถาบันหลักในการปกครอง และการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพระธรรมวินัย บนพื้นฐานของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎมหาเถรสมาคม โดยมีเจ้าอาวาสมีบทบาทในการปกครองดูแลวัดและผู้อาศัยประโยชน์จากวัด และทำการปกครองพระลูกวัดให้อยู่ในกฎระเบียบของวัดที่อาศัย ซึ่งในเขต อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ชุมชนขนาดปานกลางตั้งอยู่รอบ ๆ วัดโดยประชาชนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นการนำบุตรหลานเข้ามาอุปสมบทเพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา และอยู่จำพรรษาในวัดนั้น ๆ นอกจากนั้นแล้วประชาชนยังได้เข้ามาขอใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ เช่นงานบวช งานศพ และงานมหรสพ งานประจำปีของจังหวัด เป็นต้น เมื่อมีการจัดงานขึ้นย่อมมีการนำสุราเข้ามาดื่มภายใน

วัด และมีการเล่นการพนันในวัด บางครั้งก็มีการแอบเข้ามามั่วสุมกับการเสพยาของกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด เมื่อมีประชาชนมาใช้สถานที่วัดเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ขึ้นภายในวัด จึงทำให้วัดเกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการในด้านการปกครอง

จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยมุ่งที่จะศึกษาเรื่องบทบาทด้านการปกครองเพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการเพิ่มศักยภาพในการปกครองตามบทบาทและหน้าที่ของเจ้าอาวาสเพื่อให้พระภิกษุที่อยู่ภายในวัดปฏิบัติตามระเบียบพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อที่จะได้ให้เจ้าอาวาสใช้บทบาทและหน้าที่ในการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเป็นการสร้างความคล่องในการดูแลและรักษาศาสนสถาน และศาสนวัตถุให้มีความสมบูรณ์ซึ่งจะเป็นการช่วยอนุรักษ์พระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไปโดยไม่เกิดความเสื่อมเสีย เพราะศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนในสังคม และผลการศึกษาเรื่องนี้ เจ้าอาวาสในพื้นที่อื่น ๆ สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปในอนาคต

ดังนั้นด้วยสภาพการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เพื่อที่จะได้นำการวิจัยนี้เสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการจัดการ การปกครองของเจ้าอาวาสให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษารoles บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่มีเพศต่างกัันมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส แตกต่างกััน

1.3.2 ประชาชนใน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนใน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนใน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 64360 คน

1.4.2 ขอบด้านเนื้อหา

ได้แก่ ความคิดเห็นของ อำเภอนาแก จังหวัด นครพนม ที่มีต่อด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด 3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ และ 4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ประชาชน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบ บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขต อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือนต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขต อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับบทบาทด้านบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ให้ดียิ่งขึ้นไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจที่ถูกต้องตามความเป็นจริง หรือความรู้ที่นึกคิดของประชาชน ใน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส

บทบาท หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมหรือการกระทำที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ได้ถูกต้อง ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายตราสามศก ตลอดจนสิทธิและหน้าที่อันชอบธรรม ตามสภาพของเจ้าอาวาส

เจ้าอาวาส หมายถึง พระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งการปกครองการปกครองคณะสงฆ์ตั้งแต่เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ใน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

บทบาทของเจ้าอาวาส หมายถึง บทบาทที่เจ้าอาวาสจักต้องปฏิบัติทั้งในส่วนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด 3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ 4) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

การปกครอง หมายถึง การใช้การควบคุมดูแล บริหารภายใต้กฎระเบียบหรือหลักการ ข้อตกลงเกี่ยวกับกันเพื่อใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ในที่นี้หมายถึง ปกครองดูแลรักษาวัดที่อยู่ภายในตำบลคำพิ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มี 4 ด้านคือ

ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ หมายถึง การดูแลรักษา วัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี เช่นการบำรุงรักษานูรณ์ปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด การจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์ การแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการดูแลกิจการต่างๆ การประชุมวางแผนระดมความคิดเพื่อดำเนินงานบริหารกิจการ การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่างๆ

ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด หมายถึง การใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปกครองและควบคุมผู้ที่อยู่อาศัยภายในวัด ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย และราชบัญญัติคณะสงฆ์ เช่นการออกกฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด มีความเหมาะสม การจัดการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย การช่วยเหลืออนุเคราะห์ในเรื่องที่มีความจำเป็น การยกย่องชมเชยหรือมอบรางวัลให้ผู้ที่ทำความดีและมีคุณประโยชน์ การตัดสินอธิกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของวัดมีความเหมาะสม

ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ หมายถึง การจัดให้มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม บรรพชิตและคฤหัสถ์ได้ศึกษาเล่าเรียน ทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม(รวมทั้งธรรมศึกษาด้วย)หรือเฉพาะแผนกใดแผนกหนึ่ง ซึ่งยึดถือตามแบบแผนจารีตประเพณี โดยปฏิบัติสืบมาโดยตรง ได้การจัดสำนักศาสนศึกษาตั้งถาวรและการอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัย หมายถึง การจัดให้มีการอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตตามกำหนดในคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องให้ภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย พ.ศ. 2528 และการจัดให้มีการและการจัดให้มีการอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ในรูปแบบอื่นๆ รวมถึงการอบรมระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ เช่นการทำกิจวัตรประจำวัน การฝึกซ้อมไว้พระสวดมนต์ ฝึกซ้อมสังฆกรรมและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนฝึกอบรมการปฏิบัติศาสนกิจของคฤหัสถ์ เช่นการทำวัตรสวดมนต์ประจำวันพระ การสมาทานอุโบสถศีล และการปฏิบัติศาสนกิจอื่น ๆ

ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล หมายถึง การให้ความสะดวกช่วยเหลือแนะนำ ให้ใช้สถานที่ เตรียมงานตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ในกิจอันชอบโดยไม่ขัดพระธรรมวินัย เช่น มีการสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศลป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขที่เข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล สถานที่มาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ รวมทั้งศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

เพศ หมายถึง เพศของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุเต็มบริบูรณ์ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ระดับคือ 1) 25 ปี ลงมา 2) 26-35 ปี 3) 36-45 ปี และ 4) 46 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับสูงสุดของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ระดับคือ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา/ปวช. 3) อนุปริญญา/ปวส./ปวท. และ 4) ปริญญาตรีขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง ลักษณะของงานในการประกอบอาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4) ประเภท คือ 1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2) ค้าขาย/อาชีพอิสระ 3) เกษตรกรรม และ 4) รับจ้าง/พนักงานบริษัท

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเจ้าอาวาส
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการปกครองของเจ้าอาวาส
- 2.5 สภาพพื้นที่ทำวิจัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1 ความหมายของความคิดเห็น

นักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 23) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า ข้อวินิจฉัยหรือความเชื่อที่แสดงออกตามความเห็น รู้หรือคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าจะข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่

สุรางค์ จันทน์เอม ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ (Perceive) ข้อมูลนคติ คือ การที่บุคคลมีความรู้สึกทั่ว ๆ ไปต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนความคิดเห็นคือการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ (สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาสังคม, 2520, หน้า 43)

สุชา จันทน์เอม (2542, หน้า 23) กล่าวว่า “ความคิดเห็น คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเรามักจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ”

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “เป็นการแสดงออกซึ่งวิจารณ์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง ทัศนคติของบุคคล ในขณะที่ทัศนคติแสดงความรู้สึกต่างๆไปเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ” (สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ จิตวิทยาสังคม, 2522, หน้า 31)

โยธิน ศันสนยุทธร และ จุมพล พูลภัทรชีวิน ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ (Verbal Expression) เกี่ยวกับทัศนคติค่านิยมและความเชื่อถือ ความคิดเห็นดังกล่าวอาจประกอบด้วย องค์ประกอบทางอารมณ์หรือทางพฤติกรรมด้วยก็ได้” (โยธิน ศันสนยุทธร และจุมพล พูลภัทรชีวิน, 2539, หน้า 56)

สุโท เจริญสุข ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “ความคิดเห็นเป็นสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคลอันเป็นผลให้บุคคลมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบไม่ชอบหรือเฉย ๆ” (สุโท เจริญสุข, 2525, หน้า 24)

ถัดดา กิตติวิภาค ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “ความคิดเห็น คือ ความคิดที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบซึ่งทำให้เกิดความพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบ ในทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด”(ถัดดา กิตติวิภาค, 2525, หน้า 1)

พรรณี ช.เจนจิต ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “ความคิดเห็นเป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจ ที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันออกไป”(พรรณี ช.เจนจิต, 2528, หน้า 288)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า “ความคิดเห็น คือ การประเมินหรือการตัดสินเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบ ในวัตถุ คนหรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคน ๆ หนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง” (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2540, หน้า 94)

จากความหมายของความคิดเห็นที่นักวิชาการได้ให้ความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านอารมณ์ ความรู้สึกการนึกการคิด การพูด การเขียน และการโต้ตอบของบุคคลซึ่งเป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่งที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการแสดงออกนั้นเป็นผลมาจากความรู้ ประสบการณ์ ที่ได้รับการสั่งสมมา และสามารถสื่อสารออกมาเป็นคำพูด ลักษณะท่าทางซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคน ๆ หนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างหรืออาจจะไม่แสดงออกเลยก็ได้

2.1.2 ประเภทและหน้าที่หรือกลไกของความคิดเห็น

กาญจนา คำสุวรรณ และนิตยา เสาร์มณี ได้กล่าวถึง การเกิดความคิดเห็นว่าเกิดจาก

- 1) การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธก็จะมีคุณธรรมในนับถือศาสนาพุทธไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากได้พบเห็น ได้ปฏิบัติทางด้านพุทธศาสนายู่ทุกวัน
- 2) จากเหตุการณ์ที่ประทับใจ ซึ่งมักจะเป็นประสบการณ์เพียงครั้งเดียว
- 3) การรับเอาความคิดเห็นเดิมของผู้ที่มีอยู่แล้วมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง เช่น เมื่อเป็นนิสิตใหม่ของมหาวิทยาลัยเรามากจะรับเอาความคิดเห็นต่าง ๆ จากนิสิตเก่า
- 4) เกิดจากบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น บางคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย
- 5) เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและอารมณ์
- 6) ความต้องการที่จะให้สมปรารถนาทำให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งอื่น ๆ เช่น คนไข้มีความคิดเห็นที่ดีต่อหมอ และหมอเป็นผู้ที่รักษาเขาให้หายได้(กาญจนา คำสุวรรณ และนิตยา เสาร์มณี, 2542, หน้า 83)

นอกจากนี้ ยังวัดระดับความคิดเห็นว่า เป็นลักษณะของแต่ละบุคคล การวัดจึงวัดจากแรงจูงใจการรับรู้ แต่มีข้อแตกต่างของประสบการณ์และปัจจัยอื่น ๆ จึงมีวิธีวัดความรู้สึก ดังนี้

- 1) การฉายภาพ เป็นการวัดโดยการสร้างจินตนาการจากภาพ โดยภาพจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมา และสามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลมีความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นสำคัญ
- 2) การสัมภาษณ์ เป็นการซักถามบุคคลเพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่ขยายครอบคลุมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- 3) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการวัดความคิดเห็นที่สิ้นเปลืองเวลา และเงินทุนน้อยกว่าวิธีอื่น โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่ต้องการศึกษาให้ตอบกลับมา แต่มีข้อจำกัดอยู่ว่าผู้ที่ถูกถามต้องอ่านออกเขียนได้
- 4) การเล่าความรู้สึก เป็นการวัดโดยการให้บุคคลเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดตามประสบการณ์และความสามารถออกมา ถึงแม้จะไม่สามารถวัดความคิดเห็นได้ โดยตรงแต่เนื่องจากความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้วยภาษาพูด ภาษาเขียนจึงสามารถวัดได้จากการแสดงออกดังกล่าว โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การตอบแบบสอบถาม การฉายภาพ การสัมภาษณ์ และการเล่าความรู้สึก เป็นต้น

นวม สงวนทรัพย์ ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1) ความคิดเห็น คือ ความพร้อมทางจิตหรือระบบประสาท กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความคิดเห็น คือการแสดงออกแห่งภาพทางสมองทางจิตเกี่ยวกับวัตถุ ปัจเจกชน และสถานการณ์ต่าง ๆ

2) ความคิดเห็นมิใช่สิ่งคิดมาแต่กำเนิด หากเป็นการเรียนรู้ของมนุษย์

3) ความคิดเห็นทำหน้าที่กระตุ้นหรือเร้าให้บุคคลควรประพฤติ หรือแสดงปฏิกิริยา ในอาการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อปัจเจกชน วัตถุ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความคิดเห็นจะครอบคลุมเกี่ยวกับการประเมินค่าหรือความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์ เป็นการรวบรวมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และความจริง รวมทั้งความรู้สึกที่เรียกว่า เป็นการประเมินค่าทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งทั้งหมดจะเกี่ยวพันถึงกันและจะบรรยายให้ทราบถึงจุดแกนกลางของวัตถุนั้น ๆ ความรู้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น (นวม สวงนทรัพย์, 2535, หน้า 77)

แดเนียล แกดซ์ ได้อธิบายถึง หน้าที่หรือกลไกของความคิดเห็น ที่สำคัญไว้ 4 ประการ คือ

1) เพื่อใช้สำหรับการปรับตัว (Adjustment) หมายความว่า ตัวบุคคลทุกคนจะอาศัยความคิดเห็นเป็นเครื่องยึดถือ สำหรับการปรับ พฤติกรรม ของตนให้เป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด และให้มีผลเสียน้อยที่สุด ดังนั้น ทศนคติจึงสามารถเป็นกลไก ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ และที่ไม่พึงประสงค์ของเขา และด้วยสิ่งเหล่านี้เอง ที่จะทำให้แนวโน้มของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ต้องการมากที่สุด

2) เพื่อป้องกันตัว (Ego-Defensive) โดยปกติในทุกขณะ คนทั่วไปมักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับความจริง ในสิ่งซึ่งเป็นที่ขัดแย้งกับความนึกคิดของตน (Self-Image) ดังนั้น ความคิดเห็นจึงสามารถสะท้อนออกมาเป็นกลไกที่ป้องกันตัว โดยการแสดงออกเป็นความรู้สึก ดูถูกเหยียดหยามหรือติฉินนินทาคนอื่นและขณะเดียวกัน ก็จะยกตนเองให้สูงกว่าด้วยการมีความคิดเห็นที่ถือว่าตนนั้นเหนือกว่าผู้อื่น การก่อตัวที่เกิดขึ้นมาของความคิดเห็นในลักษณะนี้ มีลักษณะแตกต่างจากการมีความคิดเห็นเป็นเครื่องมือในการปรับตัว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กล่าวคือ ความคิดเห็นจะมีใช้พัฒนาขึ้นมาจากการมีประสบการณ์กับสิ่งนั้น ๆ โดยตรง หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในตัวผู้นั้นเองและสิ่งที่เป็นเป้าหมายของการแสดงออกมาซึ่ง ความคิดเห็นนั้นก็เพียงสิ่งที่เขาผู้นั้นหวังใช้เพียงเพื่อการระบายความรู้สึกเท่านั้น

3) เพื่อการแสดงความหมายของค่านิยม (Value Expressive) ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมต่าง ๆ และด้วยความคิดเห็นนี้เอง ที่จะใช้สำหรับสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมต่าง ๆ ในลักษณะที่จำเพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ดังนั้น ความคิดเห็น จึงสามารถใช้สำหรับอธิบายและบรรยายความเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ได้

4) เพื่อเป็นตัวจัดระเบียบเป็นความรู้ (Knowledge) ความคิดเห็นเป็นมาตรฐานที่ตัวบุคคลจะสามารถใช้ประเมิน และทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม ที่มีอยู่รอบตัวเขา ด้วยกลไกดังกล่าวนี้เอง ที่ทำให้ตัวบุคคลสามารถรู้ และเข้าใจถึงระบบ และระเบียบของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขาได้ (พิมพ์พิชชา อ่อนฉะนัย, 2550, หน้า 8-9)

สรุปได้ว่า ประเภทและหน้าที่หรือกลไกของความคิดเห็นของบุคคลจะเกิดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการปรับตัว หรือการปรับพฤติกรรม ของคนให้เข้าไปในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด และให้มีผลเสียน้อยที่สุด โดยมี ปัจจัยหลายประการเช่น พื้นฐานทางครอบครัว การเลี้ยงดู เหตุการณ์ที่ประสบในชีวิต อิทธิพลของสังคม ซึ่งความคิดเห็นจะเป็นเชิงบวกหรือลบ ก็เนื่องจากความเข้าใจ และการแสดงออกทางจินตนาการ การให้สัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม การเล่าความรู้สึก ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทำให้บุคคลแสดงความคิดเห็นที่มีความแตกต่างกัน

2.1.3 ความสำคัญของความคิดเห็นและการเปลี่ยนแปลง

เฮอ์เบิร์ต ซี. เคลแมน ได้อธิบายถึง การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น โดยมีความเชื่อว่า ความคิดเป็นอย่างเดียวกัน อาจเกิดในตัวบุคคลด้วยวิธีที่ต่างกัน จากความคิดนี้ เฮอ์เบิร์ต จึงได้แบ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นออกเป็น 3 ประการ คือ

1) การยินยอม (Compliance) การยินยอมจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขาและมุ่งหวังจะได้รับความพอใจจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมรับกระทำตามสิ่งที่ยากให้เขากระทำนั้น ไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่า จะได้รับรางวัล หรือการยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วย และกระทำตามดั่งนั้น ความพอใจที่ได้รับจากการยอมรับกระทำตามนั้น เป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคมหรืออิทธิพลของสิ่งทีก่อให้เกิดการยอมรับนั้น กล่าวได้ว่าการยอมรับกระทำตามนี้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นซึ่งจะมีผลผลักดันให้บุคคลยอมรับกระทำตามมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับจำนวนหรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ

2) การเลียนแบบ (Identification) การเลียนแบบเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้น ซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นจากการเลียนแบบนี้ ความคิดเห็นของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิดการเลียนแบบ กล่าวได้ว่าการเลียนแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ซึ่งเป็นพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การโน้มน้าวใจของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสาร บุคคลจะรับเอาบทบาททั้งหมดของคนอื่นมาเป็นของตนเองหรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน

บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเองเขียนแบบ แต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเขียนแบบความคิดเห็นของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3) ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าซึ่งตรงกับความต้องการภายในค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่บุคคลมีอยู่เดิม ความพึงพอใจที่ได้จะขึ้นอยู่กับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถ้าความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมถูกกระทบไม่ว่าจะในระดับใดก็ตาม จะมีผลต่อการเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งสิ้น องค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการสื่อสาร เช่น คุณสมบัติของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ลักษณะของข่าวสาร ตลอดจนช่องทางในการสื่อสาร ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ความคิดเห็นของบุคคลเมื่อเกิดขึ้นแล้วแม้จะคงทน แต่ก็สามารถเปลี่ยนได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อและสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ แต่จะต้องมีความสัมพันธ์กับค่านิยมของบุคคลนั้น นอกจากนี้อาจเกิดจากการยอมรับโดยการบังคับ เช่น กฎหมาย (พิมพ์พิชชา อ่อนฉะนัย, 2550, หน้า 9-10) .

แมคไกวร์และมิลแมน กล่าวว่า “แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น โดยใช้อิทธิพลทางสังคม เกิดจากความเชื่อที่ว่า บุคคลจะพัฒนาความคิดเห็นของตนเองในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับจากผู้อื่นในสังคม สิ่งที่มีอิทธิพลทางสังคม แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) กลุ่มอ้างอิง (Reference Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานสำหรับประเมินความคิดเห็น ความสามารถของเราหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยทั่วไปบุคคลจะใช้กลุ่มอ้างอิงเพื่อประเมินความคิดเห็นของตน และตัดสินใจว่าความคิดเห็นของตนถูกต้อง เพราะคิดว่าคนส่วนใหญ่ในกลุ่มมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับตนนี้

2) บุคคลอ้างอิง (Reference Individuals) หมายถึง บุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานเพื่อประเมินความคิดเห็น ความสามารถของเราหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อิทธิพลของผู้อื่นที่มีต่อความคิดเห็นของบุคคลตรงกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เรียกว่า การเขียนแบบ (Identification) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลรับเอาคุณสมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตน ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของความคิดเห็น ในส่วนของการรับรู้เชิงแนวคิด (Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนด้วยบุคลกรทางการแพทย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารต้องมีความเชี่ยวชาญ (Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) จะทำให้มีความน่าเชื่อถือสูงสามารถชักจูงใจได้ดีอีกทั้งมีบุคลิกภาพ (Personality) ดีก็จะมีผลสำคัญต่อการยอมรับ นอกจากนี้หากข้อมูล

ข่าวสารมีการเตรียมมาเป็นอย่างดี การเรียงลำดับความชัดเจนตลอดจนมีความกระชับและมีช่องทางในการส่งที่เหมาะสม ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้รับสารก็อยากฟังและมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามคำแนะนำหรือชักจูง (พิมพ์พิชชา อ่อนฉะนัย, 2550, หน้า 10-11)

ความสำคัญของความคิดเห็น เป็นการศึกษางานเชิงสำรวจความคิดเห็นนั้น เป็นการศึกษากองทัพประกอบของความคิดเห็นของบุคคล โดยทั่วไป 3 ประการ คือ บุคคลที่ถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะแสดงออกมาในระดับที่สูงต่ำ มากหรือน้อย โดยทั่วไปแล้ววิธีวัดความคิดเห็นนั้นจะใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ทั้งเพื่อจะค้นหาความรู้สึก การตัดสินใจจากการประเมินค่า หรือทัศนคติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะของบุคคล กลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น การศึกษาวิจัยด้านความคิดเห็นจึงเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนทาง กำหนดนโยบาย การพัฒนาหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตรงเป้าหมาย และยังสามารถตอบสนองความต้องการของหน่วยงานหรือบุคคลในหน่วยงานนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปลูกฝัง อบรมให้ความรู้ สร้างสรรค์พัฒนาสติปัญญาของบุคคลด้วยแล้ว ยังต้องตระหนักในการสำรวจ เก็บข้อมูลความคิดเห็น ความรู้สึกเหล่านี้ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงเตรียมความพร้อมของหน่วยงานให้ทันสมัยทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ (พลกฤต ทุ่มแก้ว, 2546, หน้า 19-20)

สรุปได้ว่าความคิดเห็นมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดจากการยอมรับและยินยอม หรือความต้องการที่อยากเปลี่ยน ซึ่งเกิดจากการเลียนแบบ หรือเกิดจากอิทธิพลที่ได้รับ มีสิ่งที่ดีตนเองยอมรับหรือในความต้องการสิ่งใหม่ ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตัวเองหรือการแลกเปลี่ยนบทบาทความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อตนเองและสังคมมากขึ้น

2.1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือสิ่งเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับอิทธิพลต่อการแสดงออกของความคิดเห็นในสิ่งนั้น ๆ ปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ได้มีผู้เสนอแนวความคิดไว้หลายประการสามารถสรุปสาระได้ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวว่า “อายุมีผลต่อเจตคติของบุคคลส่วนใหญ่มักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ยาก ซึ่งทำให้มีผลต่อเจตคติของตนเอง นอกจากอายุแล้วยังมีตัวแปรอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ปฏิภานของบุคคลต่อสิ่งเร้า ข่าวสาร เป็นต้น บุคคลที่แตกต่างกัน จะมีปฏิภานไม่เหมือนกัน ผลที่จะมีต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความคิด ย่อมแตกต่างกันไปด้วย” (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, หน้า 50)

โอสคัมป์ (Oskamp) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นมีดังนี้

1) ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Gene and Physiological Factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะพูดถึงกันมาก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้ ปัจจัยทางร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิด และเจตคติของบุคคล ยกตัวอย่าง เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2) ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือได้พบเห็นต่อสิ่งนั้น ๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำสั้มหวาน เย็น หอมชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำสั้มนั้นที่ได้ทานเป็นครั้งแรก เป็นประสบการณ์โดยตรงที่เราได้รับ

3) อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้ เมื่อตอนเป็นเด็กเล็ก ๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4) เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียนกลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5) สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ต่าง ๆ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็น มีความรู้สึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ (เพ็ญ อารีรัตน์, 2546, หน้า 15-16)

ขวัญใจ สมรรถบุตร กล่าวว่า ความคิดเห็นของบุคคลจะเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคลอีกด้วยซึ่งคุณสมบัติประจำตัวบางอย่าง เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานและการติดต่อกันระหว่างบุคคล นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะพื้นฐานความรู้อันเป็นกระบวนการสังคม กรณีที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นเวลานานหลายปีจะเป็นรากฐานในการก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะ ซึ่งในทางทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีด้านการยอมรับการเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งใหม่ ๆ ของ

โรเจอร์ส (Rogers) กลุ่มตัวอย่างผู้มีการศึกษาหรือพื้นฐานความรู้สูงจะยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ได้รวดเร็วกว่าผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ต่ำ

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในลักษณะถึงการยอมรับ หรือปฏิเสธนั้นขึ้นอยู่กับสถานภาพ ประสบการณ์และความรู้โดยตรงของบุคคล ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกายและการเลี้ยงดูจากครอบครัว เจตคติ ความคิดเห็นของกลุ่มมวลชน ระดับการศึกษา บริบทของสังคมที่เกี่ยวข้อง และสิ่งแวดล้อมเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ก็เป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ความคิดเห็นจึงหมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีต่อความรู้สึก นึกคิด ทัศนคติ ซึ่งการแสดงออกนั้น จะเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบก็ตาม ย่อมแสดงออกมาจากพื้นฐานของความรู้ ประสบการณ์ และความเข้าใจของตนเองซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล การแสดงความคิดเห็นมักจะมีหลากหลายในอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเสมอ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการปกครองวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

2.2.1 ความหมายของพระสังฆาธิการ

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายพระสังฆาธิการไว้ว่า “พระสังฆาธิการ” หมายถึงพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์นับตั้งแต่ตำแหน่งเจ้าคณะภาคลงมาถึงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาส เรียกว่า พระสังฆาธิการ (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, หน้า 1160)

พระราชบัญญัติพระศาสนา ได้ให้ความหมายว่า พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ มีดังต่อไปนี้

- 1) เจ้าคณะใหญ่
- 2) เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค
- 3) เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด
- 4) เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ
- 5) เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล
- 6) เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

- 2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะภาคนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือ
- 3) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดในภาคนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4 ปี หรือ
- 4) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าพระราชคณะชั้นเทพ หรือ
- 5) เป็นพระราชคณะซึ่งเป็นพระคณาจารย์เอก หรือเป็นเปรียญธรรม 9 ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) (4) หรือ (5) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสมมหาเถรสมาคมอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณี

ข้อ 11 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะภาค เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะภาคใหญ่พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 10 เสนอมหาเถรสมาคมพิจารณาเพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าคณะภาคอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 12 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะภาคให้นำบทบัญญัติในข้อ 11 วรรคแรกมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 13 พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะภาคหรือเลขานุการรองเจ้าคณะภาคต้องมีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 โดยอนุโลม ในการแต่งตั้งเลขานุการดังกล่าวในวรรคแรก ให้เจ้าคณะภาค หรือรองเจ้าคณะภาคแล้วแต่กรณีพิจารณาแต่งตั้ง

เลขานุการดังกล่าวในวรรค 2 พ้นจากหน้าที่ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีการแต่งตั้ง หรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะใหญ่เพื่อทราบ

การแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัด

ข้อ 14 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัด ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- 1) มีพรรษาพื้น 10 กับมีสำนักอยู่ในเขตจังหวัดนั้นและ
- 2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัดนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือ
- 3) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอในจังหวัดนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4 ปี หรือ
- 4) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าพระราชคณะชั้นสามัญ หรือเป็นพระคณาจารย์โทขึ้นไป

หรือเป็นเปรียญธรรมไม่ต่ำกว่า 6 ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) หรือ (4) ไม่ได้ หรือได้แต่ไม่เหมาะสม สมเด็จพระสังฆราชอาจทรงพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณี

ข้อ 15 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดในภาคใด ให้เจ้าคณะภาคนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 14 เสนอเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม

ข้อ 16 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะจังหวัดให้นำบทบัญญัติข้อ 15 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 17 พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ต้องมีคุณสมบัติตามในข้อ 6 โดยอนุโลม ในการแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดพ้นจากหน้าที่ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีการแต่งตั้งหรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ

การแต่งตั้งเจ้าคณะอำเภอ

ข้อ 18 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- 1) มีพรรษาพื้น 10 กับมีสำนักอยู่ในเขตจังหวัดนั้น และ
- 2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่าสองปี หรือ
- 3) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลในอำเภอนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่าสี่ปี หรือ
- 4) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นพระคณาจารย์ตรีขึ้นไป หรือเป็น

เปรียญธรรมไม่ต่ำกว่า 4 ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) หรือ (4) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสมเจ้าคณะภาคอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณีโดยอนุมติของเจ้าคณะใหญ่

ข้อ 19 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะอำเภอในจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดนั้นคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 18 เสนอเจ้าคณะภาคเพื่อพิจารณาแต่งตั้งโดยอนุมติของเจ้าคณะใหญ่

ข้อ 20 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะอำเภอให้นำบทบัญญัติในข้อ 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 21 พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอต้องมีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 โดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะอำเภอ ให้เจ้าคณะอำเภอพิจารณาแต่งตั้ง เลขานุการเจ้าคณะอำเภอพ้นจากหน้าที่ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือให้พ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อทราบ

การแต่งตั้งเจ้าคณะตำบล

ข้อ 22 พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- 1) มีพรรษาพื้น 5 กับมีสำนักอยู่ในเขตอำเภอนั้น และ
- 2) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะตำบลนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี หรือ
- 3) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสในตำบลนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 4 ปี หรือ
- 4) เป็นพระภิกษุผู้มีสมณศักดิ์ หรือพระคณาจารย์ หรือเป็นเปรียญธรรม หรือเป็นนักธรรม

ชั้นเอก ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (2) (3) หรือ (4) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสม เจ้าคณะจังหวัดอาจพิจารณาผ่อนผัน ได้เฉพาะกรณีโดยอนุมัติของเจ้าคณะภาค

ข้อ 23 ในการแต่งตั้งเจ้าคณะตำบลในอำเภอใด เจ้าคณะอำเภอนั้นคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 22 เสนอเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง เมื่อได้แต่งตั้งแล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ

ข้อ 24 ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะตำบลให้นำบทบัญญัติในข้อ 23 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การแต่งตั้งเจ้าอาวาส

พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ต้องมีคุณสมบัติข้อ 25 ตามกฎหมายแพ่งศรัทธา โดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่งดังนี้

- 1) มีพรรษาพื้น 5 และ
- 2) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิต และคฤหัสถ์ในถิ่นนั้น

ข้อ 26 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสนอกจากพระอารามหลวงในตำบลใด ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะตำบลนั้นกับเจ้าคณะอำเภอปรีक्षाสงฆ์ และทายก ทายิกาแห่งวัดนั้น พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 25 ถ้าปรีक्षाเห็นพ้องกันในพระภิกษุรูปหนึ่งรูปใดก็ดี หรือเห็นแตกต่างกันในพระภิกษุหลายรูปก็ดี ให้เจ้าคณะอำเภอรายงานเสนอเจ้าคณะจังหวัดพิจารณา ถ้าเจ้าคณะจังหวัดเห็นสมควรให้พระภิกษุรูปใดก็ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปนั้นเป็นเจ้าอาวาส

ข้อ 27 ในการแต่งตั้งรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส นอกจากพระอารามหลวงให้เจ้าอาวาสวัดนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง

ข้อ 28 พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในกรุงเทพมหานครต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- 1) มีพรรษาพื้น 10
 - 2) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ และ
 - 3) มีสมณศักดิ์
- (ก) ไม่ต่ำกว่าพระราชกณะชั้นราช สำหรับพระอารามหลวงชั้นเอก

(ข) ไม่ต่ำกว่าพระราชกฤษฎีกาชั้นสามัญ สำหรับพระอารามหลวงชั้นโท

(ค) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอกสำหรับพระอารามหลวงชั้นตรี

ข้อ 29 พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานครต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

1) มีพรรษาพื้น 10

2) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ และ

3) มีสมณศักดิ์

(ก) ไม่ต่ำกว่าพระราชกฤษฎีกาชั้นสามัญ สำหรับพระอารามหลวงชั้นเอก

(ข) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอก สำหรับพระอารามหลวงชั้นโท

(ค) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นโท สำหรับพระอารามหลวงชั้นตรี

ข้อ 30 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัด พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 และข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้วแต่กรณีเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับเพื่อมหาเถรสมาคมพิจารณา

ถ้าพระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามความในข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้วแต่กรณี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดอยู่ด้วย ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะภาคดำเนินการตามความในวรรคต้น

ข้อ 31 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ให้เจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามความข้อ 6 และข้อ 25 และระบุหน้าที่ที่ตนจะมอบหมายให้ปฏิบัติ แล้วรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อพิจารณาเสนอตามลำดับ จนถึงมหาเถรสมาคม

ข้อ 32 สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามมติเถรสมาคม

การแต่งตั้งที่ปรึกษาเจ้าคณะ

ข้อ 33 การแต่งตั้งที่ปรึกษาเจ้าคณะตามความในข้อ 28 แห่งกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2535) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ให้เป็นไปตามมติมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ 8 เบ็ดเตล็ด

ข้อ 34 เมื่อได้มีการแต่งตั้งพระภิกษุให้ดำรงตำแหน่งตามความในหมวดที่ 1 แห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้แล้ว ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งแจ้งให้กรมการศาสนาทราบ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ตั้งแต่งตั้ง

2.2.3 จริยาพระสังฆาธิการ

1) จริยา คือข้อปฏิบัติของพระสังฆาธิการ

ข้อ 43 พระสังฆาธิการต้องเอื้อเพื่อต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช สังวรและปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยโดยเคร่งครัด

ข้อ 44 พระสังฆาธิการ ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งโดยชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยคำสั่งนั้น ให้เสนอความคิดเห็นคัดค้านเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง และเมื่อได้พักทนาดังกล่าวมานั้นแล้ว แต่ผู้สั่งมิได้ถอดถอนหรือแก้คำสั่งนั้น ถ้าคำสั่งนั้นได้ผิดพระวินัยต้องปฏิบัติตาม แล้วรายงานจนถึงผู้สั่ง

ในกรณีที่มีการพักทนาดังกล่าวในวรรคแรก ให้ผู้สั่งรายงานพฤติการณ์ทั้งหมดไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนเพื่อพิจารณาสั่งการ ในการปฏิบัติหน้าที่ ห้ามมิให้ทำการข่มขู่ผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตพิเศษชั่วคราว

ข้อ 45 พระสังฆาธิการ ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายแก่การคณะสงฆ์และการพระศาสนา และห้ามมิให้ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุอันควร

ข้อ 46 พระสังฆาธิการ ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ และห้ามมิให้ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่สมควร

ข้อ 47 พระสังฆาธิการ ต้องสุภาพเรียบร้อยต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตน และผู้อยู่ในปกครอง

ข้อ 48 พระสังฆาธิการ ต้องรักษาส่งเสริมสามัคคีในหมู่คณะและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางที่ชอบ

ข้อ 49 พระสังฆาธิการ ต้องอำนวยความสะดวกในหน้าที่การคณะสงฆ์และการพระศาสนา

ข้อ 50 พระสังฆาธิการ ต้องรักษาข้อความอันเกี่ยวกับการคณะสงฆ์ที่ยังไม่ควรเปิดเผย

2) การรักษাজริยา

ข้อ 51 ให้ผู้บังคับบัญชาตามระดับชั้น มีหน้าที่ควบคุมดูแลแนะนำชี้แจง หรือสั่งให้ผู้อยู่ในบังคับบัญชาปฏิบัติตามจริยาโดยเคร่งครัด

ถ้าผู้บังคับบัญชารู้สึกว่า ผู้อยู่ในบังคับบัญชาละเมิดจริยาต้องพิจารณาว่า ความละเมิดของผู้อยู่ในบังคับบัญชารูปนั้น อยู่ในอำนาจที่ตนจะสั่งลงโทษได้หรือไม่ ถ้าอยู่ในอำนาจหน้าที่ตนจะสั่งลงโทษได้ ก็ให้สั่งลงโทษแล้วรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตน ถ้าเห็นว่าความ

ละเมิดนั้นควรจะลงโทษหนักกว่าที่ตนมีอำนาจจะลงโทษได้ ก็ให้รายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป เพื่อพิจารณาโทษตามควร

ผู้บังคับบัญชารูปใด ไม่จัดการลงโทษผู้อยู่ในบังคับบัญชาที่ละเมิดจรรยา หรือจัดการลงโทษโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชารูปนั้นละเมิดจรรยา

ข้อ 52 พระสังฆาธิการรูปใด ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานละเมิดจรรยาต้องปฏิบัติตามทันที ถ้าเห็นว่าคำสั่งลงโทษไม่เป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการร้องทุกข์ถ้าปรากฏว่าเป็นการร้องทุกข์เท็จให้ถือว่าเป็นการละเมิดจรรยา

3) การละเมิดจรรยา

ข้อ 53 พระสังฆาธิการรูปใดประพฤติละเมิดจรรยา ต้องได้รับโทษฐานละเมิดจรรยาอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1) ถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่
- 2) ปลดจากตำแหน่งหน้าที่
- 3) คำหนีโทษ
- 4) ภาคทัณฑ์

ข้อ 54 การถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่นั้น จะทำได้ต่อเมื่อพระสังฆาธิการละเมิดจรรยาอย่างร้ายแรง แม้ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1) ทุจริตต่อหน้าที่
- 2) ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเกินกว่า 30 วัน
- 3) ขัดคำสั่งอันชอบด้วยการคณะสงฆ์ และการขัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์

4) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์

- 5) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานโดยลำดับจนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้ง เมื่อได้สอบสวนและได้ความจริงตามรายงานนั้นแล้ว ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่ได้

ข้อ 55 พระสังฆาธิการรูปใดต้องอธิกรรมหรือถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาและอยู่ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัย หรือมีกรณีต้องหว่าละเมิดจรรยาอย่างร้ายแรง และอยู่ในระหว่างสอบสวน ถ้าผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดเห็นว่า จะให้คงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ในระหว่างพิจารณาหรือสอบสวนจะเป็นการเสียหายแก่การคณะสงฆ์จะสั่งให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ก็ได้

ข้อ 56 การดำเนินโทษนั้น จะกระทำได้ต่อเมื่อพระสังฆาธิการรูปใดละเมิดจริยา ซึ่งไม่ร้ายแรงถึงกับถอดถอน หรือปลดจากตำแหน่งหน้าที่ มีเหตุที่ผู้บังคับบัญชาเห็นควรปรานี ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งดำเนินโทษ โดยแสดงความผิดของพระสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏ เป็นลายลักษณ์อักษร และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้

การดำเนินโทษเช่นนี้ ให้มีกำหนดไม่เกินสามปีนับแต่วันสั่งลงโทษ แต่เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นว่าพระสังฆาธิการรูปนั้นกลับปฏิบัติในทางกระทำความผิดแล้ว จะสั่งลงโทษก่อนครบกำหนดก็ได้ หากในระหว่างกำหนดที่สั่งลงโทษไว้ พระสังฆาธิการรูปนั้นละเมิดจริยาในกรณีเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันซ้ำอีก ให้ถือว่าเป็นการละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง

ข้อ 57 กรณีดังกล่าวแล้วในข้อ 56 ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่ายังไม่ควรลงโทษถึงดำเนินโทษ ควรลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ ก็ให้มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ได้ โดยแสดงความผิดของพระสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้ การลงโทษภาคทัณฑ์ ให้มีกำหนดไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่สั่งลงโทษ แต่เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นว่า พระสังฆาธิการรูปนั้นกลับปฏิบัติในทางกระทำความผิดแล้ว จะสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ก่อนครบกำหนดก็ได้ หากในระหว่างกำหนดที่สั่งลงโทษไว้พระสังฆาธิการรูปนั้นละเมิดจริยาอีก ให้ลงโทษสถานอื่นถัดขึ้นไปตามควรแก่กรณี

ข้อ 58 เมื่อได้มีการลงโทษตามข้อ 56 หรือข้อ 57 แล้ว ให้ผู้สั่งลงโทษรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนทราบ

สรุปได้ว่า พระสังฆาธิการนั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่พร้อมในทุกด้านมีความฉลาดรอบรู้ว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม รู้เหตุ รู้ผล ในการใช้อำนาจหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ การปกครองดูแลกิจการคณะสงฆ์ต้องกระทำหรือที่ควรกระทำ กิจการที่เป็นงานของคณะสงฆ์ พระสังฆาธิการต้องถือหรือควรถือเป็นฐานะหน้าที่ เพราะเป็นงานปกครองที่สำคัญในทุกส่วนและทุกด้านเพราะพระสังฆาธิการมีหน้าที่ต้องปกครองดูแลคณะสงฆ์โดยแท้

2.2.4 อำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการ

ได้มีผู้ให้ความหมายของอำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการไว้ ดังนี้

พระสังฆาธิการเป็นนามบัญญัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตปกครองของตน คือ บริหารการคณะสงฆ์และการพระศาสนาตามที่กำหนดใน 4 องค์การเดิมแต่มาได้จัดเป็นองค์การ ซึ่งเป็นตัวองค์กรบริหาร คงยึดเอาเฉพาะลักษณะงานในองค์การนั้น ๆ เปลี่ยนเรียกว่า “การ” กล่าวคือ

- 1) การรักษาความเรียบร้อยดีงาม (เดิมคืองานในองค์การปกครอง)

- 2) การศาสนศึกษา (เดิมคืองานในองค์การศึกษา)
- 3) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา (เดิมคืองานในองค์การเผยแผ่)
- 4) การสาธารณูปการ และ

5) เพิ่มการศึกษาสงเคราะห์และการสาธารณสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยกัน พร้อมทั้งเอาการนิคมกรรม (เดิมคือการวินิจฉัยอธิกรณ์) รวมเข้าอยู่ในอำนาจหน้าที่เจ้าคณะชั้นนั้น ๆ เพื่อมิให้เกิดความถ่วงดุลแห่งอำนาจดังเช่นกฎหมายฉบับเดิม เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม ได้กำหนดให้มีรองเจ้าคณะ เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะในชั้นนั้น ๆ อีกส่วนหนึ่ง แม้ในส่วนวัด ก็ให้มีรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เพื่อเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ

2.2.5 บทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการ

การปกครอง หมายถึง การดูแล การคุ้มครอง การระงับรักษาหรือการบริหาร อีกนัยหนึ่ง หมายถึงการควบคุม ดูแลคุ้มครองให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีระเบียบวินัย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหมู่คณะหรือของสังคมนั้นๆ คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายว่าการปกครอง ในพระไตรปิฎก เช่น ปรหาลาด อภิบาล เป็นต้น ถ้าจะมองไปถึงการบริหารคณะสงฆ์พระพุทธองค์ไม่ทรงให้ความสำคัญกับผู้นำหรือการปกครองมากนัก แต่พระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญกับพระธรรมวินัยมากกว่า เพราะเหตุว่าพระธรรมวินัยไม่มีการเปลี่ยนแปลง (เป็นสังฆธรรม) แต่ผู้นำมีการเปลี่ยนแปลง (ได้เสมอ) ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า “ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไปแล้วก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย” และยังตรัสกับภิกษุทั้งหลายเป็นปัจฉิมโอวาทว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด”

การปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน นอกจากจะใช้พระธรรมวินัยเป็นหลักในการปกครองแล้ว ยังใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (เสวก สุบรรณเกตุ, 2540, หน้า 87) มาใช้เป็นเครื่องมือในการปกครองด้วย โดยเนื้อหาสำคัญในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มีทั้งหมด 46 มาตรา แบ่งออกเป็น 8 หมวด แบ่งเป็นสาระสำคัญ คือ การมอบอำนาจในการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ทั้งหมด

องค์กรมมหาเถรสมาคม ประกอบไปด้วย สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง ทรงอำนาจสูงสุดในการบังคับบัญชาการคณะสงฆ์ และมีสมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการ (มาตรา 12) ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี อธิบดีกรมการศาสนา เป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคม โดยตำแหน่ง และให้คณะกรรมการศาสนามีหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม (มาตรา 13)

การจัดระเบียบการปกครองตามพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มีการแบ่งการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ในส่วนรวมทั่วราชอาณาจักร กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม บริหารงานโดยสังการไปยังส่วนภูมิภาค
- 2) การปกครองส่วนภูมิภาค ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์เฉพาะส่วนมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล การปกครองทุกส่วนชั้นจะมีเจ้าคณะทั้งมหานิกายและธรรมยุต ดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์

การปกครองคณะสงฆ์ไทยจากอดีตถึงปัจจุบันมีลักษณะการปกครองที่อนุวัติตามการปกครองฝ่ายอนาจักรเสียเป็นส่วนมากเพราะเป็นการปกครองที่เอื้อประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสถาบันสงฆ์ในประเทศไทยอยู่ในลักษณะตรงกับทรุคเพราะขาดทั้งศาสนทายาทที่จะมาสืบทอดพระศาสนา ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทยในเวลานี้ การไม่มีระบบการกลั่นกรองผู้ที่จะเข้ามาบวชเมื่อไม่มีระบบกลั่นกรองที่ดีทำให้บุคคลไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเข้ามาเป็นสมาชิกเป็นจำนวนมาก (พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต, 2513 : 76 – 88)

สาเหตุที่มาของปัญหา ที่เกิดในองค์กรคณะสงฆ์เกิดได้จากปัจจัยหลัก ๆ อยู่ 2 ประการ คือ

- 1) ปัจจัยภายนอกองค์กรคณะสงฆ์ การเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมไทยส่งผลกระทบต่อ การปกครองคณะสงฆ์เป็นอย่างมาก คณะสงฆ์ไม่สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมเกิดความขัดแย้งทั้งในด้านความคิดการกระทำพฤติกรรม การปกครองคณะสงฆ์ที่ไม่สอดคล้องกับความจริงทางสังคมที่ประสพอยู่ คณะสงฆ์เสียบทบาทเดิมของตนเองในสังคม
- 2) ปัจจัยภายในขององค์กรคณะสงฆ์ ได้แก่ ความอ่อนแอในการปกครองคณะสงฆ์และข้อบกพร่องบางประการของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งการบริหารที่ไร้ประสิทธิภาพ เกิดจากผู้บริหารการปกครองของคณะสงฆ์เอง และการที่ผู้ปกครองไม่มีประสิทธิภาพดีพอจึงทำให้เกิดปัญหาในการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

ฉะนั้น ผู้นำองค์กรสงฆ์ในปัจจุบันควรดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการตระหนักถึงปัญหา (สัมมาสติ) เพราะตราบใดที่บุคคลากรในองค์กรคณะสงฆ์ไม่ตระหนักในปัญหาที่ประสพอยู่ย่อมไม่ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2542, หน้า 84)

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ใช้บังคับตามลำดับจนถึง พ.ศ. 2535 เป็นเวลา 30 ปี เพราะใช้มานาน สถานการณ์ต่าง ๆ แปรเปลี่ยนไป และเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้นจึงได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เพื่อให้แก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และในปัจจุบันนี้ใช้พระราชบัญญัติ 2 ฉบับ นี้เป็นหลักจัดระบบการ

ปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งดำเนินการมาด้วยดีมิได้มีความวุ่นวายหรือขัดแย้งทางการคณะส่วนกลางแต่อย่างใด (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2539, หน้า 53)

2.2.6 บทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสและผู้รักษาการแทน

โดยที่วัดเป็นสถาบันหลักในการปกครองและการดำเนินกิจการคณะสงฆ์และพระศาสนาที่สำคัญสุด กฎหมายคณะสงฆ์บัญญัติให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนวัดในกิจการทั่วไป ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครองวัด เจ้าอาวาสนั้นมีฐานะเป็นผู้ปกครองวัดและมีฐานะเป็นผู้แทนวัด ทั้งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา 45 แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์เจ้าอาวาส จึงเป็นผู้มีความสำคัญต่อความเสื่อมความเจริญของคณะสงฆ์และพระศาสนา แม้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ก็มีฐานะอย่างเดียวกับเจ้าอาวาส เพราะความสำคัญดังกล่าว จึงบัญญัติหน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาสไว้โดยชัดเจนในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยเรื่องของวัด ไว้ในมาตราที่ 37-38 มีข้อความดังต่อไปนี้

มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

- 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนัก อาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมายเถรสมาคมข้อ บังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม
- 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์
- 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

สรุปได้ว่า ในระเบียบการปกครองวัด เจ้าอาวาสมีศักดิ์และสิทธิ์ในการปกครองวัด มีอำนาจหน้าที่ดูแลทุกอย่างภายในวัดอย่างเด็ดขาด มีอำนาจโดยตรงภายใต้การปกครองของคณะสงฆ์ และอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คำสั่ง มติ ของมหาเถรสมาคม และเจ้าคณะผู้ปกครอง

มาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจ ดังนี้

- 1) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งมีได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด
- 2) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด
- 3) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัดหรือ

ให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมายมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม (พระราชบัญญัติพุทธภิณฑล (ประสิทธิ์ พุทธิมรสี, หน้า 107 – 220)

อนึ่ง เพราะวัดจะต้องมีเจ้าอาวาสหรือผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ซึ่งอาจปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ว่างเว้นเลย จึงมีบทบัญญัติโดยชัดเจนในมาตรา 39 ดังนี้

“มาตรา 39 ในกรณีที่ไม่มีเจ้าอาวาสหรือเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าอาวาส การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายแพ่งศรัทธา”

หน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ 38 เป็นหน้าที่และอำนาจโดยภาพรวม ส่วนอำนาจและหน้าที่โดยส่วนย่อย ยังมีในบทบัญญัติอื่น ๆ อีกส่วนรองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีอำนาจหน้าที่ตามที่เจ้าอาวาสมอบหมาย

การปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาเป็นลำดับจากการได้มีการตราพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 ในรัชกาลที่ 5 และในรัชกาลที่ 8 มีตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับ พ.ศ. 2484 กำหนดรูปแบบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 9 ปัจจุบันมีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์อีก 2 ฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2505 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มีการจัดรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ที่ชัดเจนและเป็นสัดส่วนในการบริหารงานคณะสงฆ์มากยิ่งขึ้น และมีการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี บูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมนำการปกครองไปพร้อมกับความเจริญ และมีกฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ มาเกื้อกูลพระธรรมวินัย โดยเฉพาะการปกครองคณะสงฆ์มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากสมัยก่อนมาก เช่น ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ มีรูปแบบที่ปฏิบัติชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบแนวคิดและวิธีการในการปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งจะมีการมีส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการให้องค์กรคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ฉะนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยจริยวัตรข้อปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของคณะสงฆ์และสังคมโดยรวม

สรุปได้ว่า บทบาทด้านการปกครอง ก็คือการดูแล การคุ้มครอง การระวังรักษาหรือการบริหารของคณะสงฆ์ อีกนัยหนึ่ง หมายถึงการควบคุม ดูแลหมู่คณะสงฆ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีระเบียบวินัย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหมู่คณะสงฆ์หรือของสังคมนั้น ๆ คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายว่าการปกครอง

2.3.แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

2.3.1 ความหมายของบทบาท ได้มีผู้ให้ความหมายของบทบาทไว้แตกต่างกัน ดังนี้

นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม (2524 : 69) ได้ให้ความหมายว่า บทบาท คือการแสดงออกหรือพฤติกรรมหรือการประทะสังสรรค์เกี่ยวกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในกลุ่มสังคม

ไพรัช เจียมบรรจง ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “บทบาท” หมายถึง การปฏิบัติตามตำแหน่ง ในแง่จิตวิทยาบทบาท คือการแสดงออกหรือการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล และในแง่จิตวิทยาสังคม บทบาท คือการแสดงออกหรือการปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในสังคม(ไพรัช เจียมบรรจง, 2523, หน้า 58)

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม ให้ความหมายว่า บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใดอย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ (สุรางค์ จันทน์เอม, อ่างแล้ว, หน้า 46)

พัทยา สายหู ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทหน้าที่ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็น “บุคคล” และเปรียบได้เสมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น ๆ เป็น (ตัวละคร) อะไร มีบทบาท ที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย ในความหมายเช่นนี้ “บทบาท” ก็คือการกระทำต่าง ๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539, หน้า 26)

สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าวถึงสถานภาพและบทบาท (Status and Role) คือการที่เรา กำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใด ๆ นั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพ (Status) ของผู้นั้น สถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคม โดยส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่ จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง (สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, 2522)

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายว่า บทบาท คือหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (Expected Behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง ๆ บทบาทเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นแบบแห่งพฤติ กรรมของบุคคลในสถานะหนึ่ง ที่พึงมีต่อบุคคลในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน (อุทัย หิรัญโต, 2526)

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ ได้ให้ความหมายว่า บทบาท (Role) หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลตามตำแหน่งและสถานภาพในสังคมนั้น ๆ เช่น ครูมีหน้าที่สอนหนังสือตามตำแหน่ง แต่ครูใหญ่มีสถานภาพสูงกว่าครูประจำชั้นต้องรับผิดชอบมากกว่า ผู้ชายมีสถานภาพเป็นบิดามีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูบุตร แต่มีสถานภาพสูงกว่าบุตร บุตรต้องให้ความเคารพนับถือเชื่อฟัง (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527)

ประภาส ศิลปรัตน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบแผนดังกล่าวจะสืบเนื่องเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานหรือขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ดังนั้น แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมคาดหวัง หรือกำหนดไว้นั่นเอง (ประภาส ศิลปรัตน์, 2529)

ณรงค์ เส็งประชา กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ บทบาทเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องทำ ส่วนสถานภาพคือสิ่งที่เราจะต้องเป็น (ณรงค์ เส็งประชา, 2530)

จ่านง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสถานภาพ เป็นโครงสร้างของสังคม เป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่ (จ่านง อติวัฒน์สิทธิ์, 2543)

งามพิศ สัตย์สงวน ให้ความหมายว่า บทบาท คือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (Role Expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น ผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อจะได้รับการคาดหวังจากสังคมให้แสดงบทบาทหรือหน้าที่ต่าง ๆ ของพ่อ เช่น เลี้ยงดูลูก ส่งเสียให้เล่าเรียน อบรมสั่งสอนให้ความรักความเอ็นดูและตำแหน่งอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน เช่น ครูอาจารย์ ภารโรง ต่างก็มีบทบาทที่คาดหวังจะต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านั้นอยู่ (งามพิศ สัตย์สงวน, 2543)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง ส่วนหนึ่งที่เป็นผลวัดของสถานภาพบุคคลจะได้รับมอบหมายให้ดำรงสถานภาพ โดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น ๆ เมื่อเขาใช้สิทธิและทำหน้าที่อันเป็นส่วนต่าง ๆ ของสถานภาพก็แปลว่าเขาแสดงบทบาทนั้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2543)

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่ม

หรือสังคมเพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้(ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง, 2544)

วิจิตร เกิดวิสิทธิ์ และปรีชา ช่างขวัญยืน ให้แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของวัดที่มีต่อสังคมและมนุษยชาติ ในการให้บริการต่าง ๆ แก่สังคมเท่าที่จะทำได้ เช่น ให้ใช้ที่วัดเป็นสถานศึกษา อบรม ที่ประชุม ที่ให้ยืมเครื่องใช้เพื่อการทำบุญ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และใช้จัดสถานที่ประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุด (วิจิตร เกิดวิสิทธิ์ และปรีชา ช่างขวัญยืน, 2551)

ทินพันธ์ นาคะตะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของเจ้าอาวาสว่า หน้าที่หลักของเจ้าอาวาสคือการประพฤติปฏิบัติธรรม ส่วนหน้าที่ที่มีต่อสังคมก็นับว่ามีอยู่หลายประการกล่าวคือ นอกจากจะมีหน้าที่ดำเนินงานบริหารกิจการของวัดแล้ว เจ้าอาวาสมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน หลักธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตาม และอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ยิ่งกว่านั้น เจ้าอาวาสยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการนำประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้แก่ชาวบ้าน นอกจากนี้เจ้าอาวาสจะต้องมีความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำที่สูงสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และมีบทบาทในการเป็นผู้จัดการการศึกษาและเป็นครูให้กับ ประชาชนฝากมาเป็นศิษย์หรือสามเณร เพื่อการศึกษาเล่าเรียน การอ่าน การเขียน รวมทั้งการรับการอบรมทางศีลธรรม และหลักธรรมของศาสนา ทำให้ประชาชนมีความรู้ในด้านจริยธรรมของสังคมอีกด้วย(ทินพันธ์ นาคะตะ, 2549, หน้า 5)

สนธยา พลศรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้อยู่ร่วมกัน สามารถสร้างระบบสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย บุคคลจะมีสถานภาพและบทบาทหลายสถานภาพและแตกต่างกันออกไป เช่น เป็นพ่อ แม่ ลูก ครู อาจารย์ นักศึกษา นิสิต เป็นต้น (สนธยา พลศรี, 2545, หน้า 48)

สรุปได้ว่า บทบาท คือหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามสถานภาพที่พึงจะได้รับจากสังคม ซึ่งอาจจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลที่ได้รับบทบาทในแต่ละบทบาท เช่น บทบาทของความเป็นแม่ ก็ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่ง บทบาทของความเป็นพ่อก็ปฏิบัติตามหน้าที่อีกบทบาทหนึ่ง ในขณะที่บทบาทของครู/อาจารย์ ก็ยังมีหน้าที่หรือบทบาทอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งบทบาทในแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานภาพของบทบาทของแต่ละบุคคล

2.3.2 ลักษณะทั่วไปของบทบาท

งามพิศ สัตย์สงวน ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของบทบาทไว้ว่า

1) ประการแรก บทบาทเป็นการทำตามสิทธิหน้าที่ของผู้อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ คือหน้าที่ที่เขาต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งนั้น ๆ บทบาทจึงเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่เขาทำในตำแหน่งที่เขาครองอยู่ เช่น ผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อแม่มีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องทำหลายอย่าง เช่น เลี้ยงดูลูก ให้การศึกษาอบรม ให้ความอบอุ่นทางใจ และมีสิทธิที่จะได้รับอะไรตอบแทนหลายอย่าง เช่น ครูอาจารย์ ก็เช่นเดียวกัน

2) เราอาจคิดว่า บทบาทเป็นเรื่องของสังคมแต่มีจิตวิทยาของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง ความคิดนี้ช่วยให้เข้าใจว่า ทำไมผู้ครองตำแหน่งเดียวกันจึงแสดงบทบาทต่างกันไป เช่น ตำแหน่งประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิการบดี คณบดี และตำแหน่งอื่น ๆ เป็นตำแหน่งที่มีบรรทัดฐาน กำหนดสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ เอาไว้ ผู้อยู่ในตำแหน่งเหล่านั้นจะต้องทำหน้าที่หลายอย่าง และจะได้รับสิ่งตอบแทนหลายอย่าง แต่ผู้อยู่ในตำแหน่งเหล่านั้น เช่น นายกรัฐมนตรี หรือคณบดี จะแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไป เพราะแต่ละคนมีลักษณะทางจิตและบุคลิกต่างกัน ไปรวมทั้งมีปัจจัยสำคัญอีกหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กาลเวลาและสถานการณ์เฉพาะต่าง ๆ เช่น เมื่อมีบรรทัดฐานใหม่ ๆ เกิดขึ้นหรือเมื่อเลิกใช้บรรทัดฐานอันเก่า ดังนั้น นายกรัฐมนตรีบางคนมีอำนาจตัดสินใจมากในการทำสงคราม การค้า การติดต่อกับต่างประเทศและอื่น ๆ ขณะที่นายกรัฐมนตรีอีกคนทำไม่ได้ เพราะรัฐสภาไม่ยินยอมตลอดเวลาที่ผ่านมาจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นในสถานภาพต่าง ๆ ทำให้สถานภาพนั้น ๆ มีบทบาทเพิ่มขึ้น ทั้งสถานภาพและบทบาทจึงเปลี่ยนแปลงได้ สถานภาพเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแต่บทบาทนั้นเป็นพฤติกรรม

3) ในบางครั้งบทบาทอาจขัดแย้งกันได้ (Role Conflicts) เมื่อแต่ละคนมีหลายสถานภาพแต่ละคนจึงมีหลายบทบาทด้วย ดังนั้นอาจมีบทบาทที่ขัดกันได้ในบางครั้ง เมื่อต้องแสดงบทบาทที่ต่างกันในเวลาเดียวกัน เช่น มารดาที่ทำงานด้วยจะมีความขัดแย้งในบทบาทเมื่อลูกไม่สบาย เพราะถ้าไปทำงานจะได้ชื่อว่าเป็นแม่ที่ไม่ดี แต่ถ้าดูแลลูกที่บ้านอาจทำให้งานเสียได้หรือกรณีอาจารย์หรือครูที่ต้องคุมสอบลูกตัวเอง จะทำให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทขึ้นได้ในตำแหน่งของพ่อเขาคควรมีบทบาทที่ต้องช่วยเหลือลูก แต่ในเวลาเดียวกันมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ซึ่งเป็นบทบาทที่ต้องรักษาความยุติธรรม

4) ในบางครั้งบทบาทอาจทำให้เกิดความเครียดได้ เนื่องจากว่าในสังคมสมัยใหม่มักมีการคาดหวังในบทบาทต่าง ๆ มากไปแต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ มากมายแต่ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ดีทุกบทบาทเพราะขาดเงินทอง เวลา และปัจจัยอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ตึงเครียดได้

ไบเซนได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้โดยเสนอโมโนภาพ “บทบาทต่อรอง” (Role Bargain) ขึ้น
 โมโนภาพนี้หมายถึงการเลือกแสดงบทบาทใดบทบาทหนึ่งให้ดีที่สุด สำหรับบทบาทอื่น ๆ เอาแค่
 ผ่านไปเท่านั้นหรือบางครั้งต้องทิ้งบทบาทใดบทบาทหนึ่งไปชั่วขณะ เช่น อาจารย์ผู้หญิงที่กำลัง
 เขียนผลงานวิจัยถ้างานวิจัยไม่เร่งมากจะแสดงบทบาทของมารดาอย่างเต็มที่บทบาทของนักวิจัยเป็น
 บทบาทรอง แต่เนื่องงานวิจัยเร่งมาก อาจต้องทิ้งบทบาทของมารดาโดยสิ้นเชิงไปชั่วขณะหนึ่งและ
 แสดงบทบาทของนักวิจัยอย่างเต็มที่ (สนธยา พลศรี, 2545, หน้า 98)

ทิตยา สุวรรณชฎ ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทว่า มีลักษณะ 2 ประการคือ

1) บทบาทอุดมคติ คือบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่ควรจะมีปฏิบัติ ซึ่งถูก
 กำหนดโดยการอบรม คำแนะนำ สั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายตาม
 ตำแหน่งนั้น ๆ

2) บทบาทที่ปฏิบัติจริง คือบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่จะต้องปฏิบัติ
 โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมได้นำเอาบทบาทอุดมคติไปแปลเพื่อปฏิบัติ บทบาทที่ปฏิบัติจริงจะ
 ใกล้เคียงหรือแตกต่างจากบทบาทอุดมคติมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปล
 ความหมายบทบาทนั่นเอง

เดโช สุวานานนท์ ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งมีสาระสำคัญจะต้อง
 ประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

- 1) รู้สภาพตนในสังคม
- 2) คำนึงถึงพฤติกรรมที่ควรแสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ ที่เหมาะสม
- 3) คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- 4) ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง(เดโช สุวานานนท์, 2518, หน้า 98)

นิตยา พรสุวรรณ ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) ความถูกต้องแน่นอนของการคาดหวังในบทบาท
- 2) ความสันทัดในการดำเนินบทบาท
- 3) สภาพของคน ๆ หนึ่ง ซึ่งหมายถึงจิตใจ และอารมณ์ในขณะที่มีปฏิริยาสัมพันธ์
 สรุปได้ว่า ลักษณะของบทบาทที่กำหนดและวางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคล

ที่อยู่ในลักษณะบทบาทนั้นจะต้องมีสิทธิและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรต่าง ๆ หรือ
 หน่วยงานต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกับบทบาท จำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะกับบทบาทที่
 กำหนดไว้ขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ
 และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่ามีขอบเขตการปฏิบัติงาน

มากนักหรือเพียงไร เพื่อจะได้แสดงลักษณะของบทบาทการปฏิบัติที่ดี เป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.3.3 ประเภทของบทบาท

มีผู้จำแนกประเภทของบทบาทไว้ต่าง ๆ กันมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมีดังต่อไปนี้

จางง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ ได้แยกลักษณะบทบาทเป็น 3 ประการคือ

1) บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมายหรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้มีสถานภาพหนึ่ง ๆ ควรกระทำ แต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

2) บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ที่คาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไรทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยมทัศนคติบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

3) บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่มต่าง ๆ และบทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้(จางง อติวัฒน์สิทธิ์ 2540, หน้า 45 - 46)

อรุณ รักธรรม ได้แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล ที่ถูกควบคุมโดยอารมณ์ เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัว และปัญหาในการปฏิบัติงาน บทบาทที่ถูกกำหนด

2) บทบาทคาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่น หรือสังคมที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่ง และเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้นๆ (อรุณ รักธรรม, 2546, หน้า 18)

เดโช สวานานนท์ กล่าวว่าบทบาทอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) บทบาทที่รัดกุม คือบทบาทที่มีข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตาม ที่แน่นอนตายตัว ยึดหยุ่นไม่ได้ เช่น บทบาทของเจ้าบ่าวเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน บทบาทของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น พฤติกรรมที่จะต้องแสดงออกตามบทบาทนั้น ๆ อำนาจหน้าที่รับผิดชอบอาจมีระบุไว้ชัดเจนในรูปของกฎหมายระเบียบแบบแผน

2) บทบาทที่ยืดหยุ่นได้ คือบทบาทที่ยอมให้พฤติกรรมอันสัมพันธ์กับบทบาทนั้นเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสมควร ไม่มีข้อกำหนดตายตัว เช่น บทบาทของบิดา มีข้อกำหนดไว้กว้าง ๆ

ทั่วไป ส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นถึงฐานะของบิดา เป็นต้น แต่พฤติกรรมของบิดาที่มีต่อบุตรอาจแปรผันไปได้มากพอสมควรระหว่างบิดาแต่ละคน (อรุณ รัชธรรม, 2546, หน้า 102 – 103)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้แยกประเภทของบทบาทออกเป็น 3 ประเภทคือ

1) บทบาทตามใบสั่ง (Prescribed) บทบาทประเภทนี้ เฟ่งถึงที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตนและทักษะในการแสดงบทบาท มีหน้าที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับ ความคาดหวังของสถานภาพนั้น ๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภทนี้เน้นตรงระดับการยอมรับปฏิบัติ ตามความคาดหวังของตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง

2) บทบาทตามใจ (Subjective Roles) บทบาทประเภทที่ 2 เฟ่งไปยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่าง ๆ จะต้องผ่านอึดตา หรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะที่ผ่านตัวตนนี้เอง ตัวตนก็จะกลั่นกรองพิจารณาเลือกสรร ลดทอน พลิกแพลงความคาดหวังนั้น ๆ ให้เหมาะสมกับตนจุดสนใจของการวิเคราะห์จึงอยู่ที่แบบหรือสไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

3) บทบาทจริง (Enacted Roles) บทบาทประเภทนี้ คือพฤติกรรมจริงของปัจเจกชน หลังผ่านขั้นตอนสองขั้นมาแล้วข้างต้น หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผย ก็จะดูความซับซ้อนหรือ โครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น ถ้าเฟ่งไปที่บทบาทเปิดเผยจุดการวิเคราะห์ ก็จะพุ่งในตัวความคาดหวัง หรือการตีความคาดหวังตามสถานภาพนั้น(สัญญา สัญญาวิวัฒน์, หน้า 63)

ทรูเนอร์ เจ.เฮช. (Turner J.H.) ได้กล่าวถึงประเภทบทบาทโดยมากเห็นพ้องกันว่า ข้อต่อระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคลคือบทบาท ดังนั้น จึงได้สรุปประเภทของบทบาทไว้อยู่ 3 ประการคือ

1) บทบาทตามใบสั่ง (Prescribed Roles) เป็นบทบาทที่เน้นให้ปัจเจกบุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังตามแต่ละสถานภาพ โลกสังคม (Social world) ถูกสมมติว่ามีใบสั่งจัดไว้ชัดเจน บุคคลจะรู้ใบสั่งนั้นด้วยอึดตา (Self) และความสามารถในการแสดงบทบาท อันจะมีผลต่อระดับการคล้อยตามความต้องการ (ให้แสดงบทบาท) ของแต่ละสถานภาพ

2) บทบาทตามใจ (Subjective Roles) เป็นบทบาทที่ปัจเจกบุคคลผู้ครองสถานภาพนั้น ๆ แสดงออก หลังจากรับรู้และตีความหมาย ปรับความคาดหวังต่าง ๆ ที่ผ่านอึดตา ตัวตน โลกสังคมถูกสร้างขึ้นด้วยการประเมินตามอึดตวิสัย ในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์

3) บทบาทจริง (Enacted Roles) ในที่สุดแล้วความคาดหวังและการประเมินความคาดหวังตามอึดตวิสัยของปัจเจกบุคคล ก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม บทบาทนี้จึงเป็นพฤติกรรมจริงที่เปิดเผย โลกสังคมเป็นเครือข่ายของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกัน(พระมหาเจริญ คำราช, 2546, หน้า 60)

โคเฮน (Cohen) ได้กล่าวสรุปแนวคิดบทบาทไว้ว่า การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้คุณคณาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้นเรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าคุณคณาบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่คุณคณาได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

- 1) คุณคณาขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
- 2) ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
- 3) คุณคณาไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นงเยาว์

ปฏิกรรชต์, 2532, หน้า 10)

สรุปได้ว่า ประเภทของบทบาททางสังคมจะถูกกำหนด และวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าคุณคณาอยู่ในบทบาทนั้น จะต้องมิตีชิตีและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรนั้น ๆ และสังคมได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าคุณคณาในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่อย่างไร เพราะฉะนั้นคุณคณาที่จะดำรงตำแหน่งจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ว่าตำแหน่งในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ถือปฏิบัติจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่า ตนมีขอบเขตในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดี

2.4. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

มีผู้ที่กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทไว้ต่าง ๆ กัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมิตดังต่อไปนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวถึง ทฤษฎีบทบาทว่า เป็นทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) โดยกล่าวถึงลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคล แล้วชี้ให้เห็นว่าตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้นก็คือบทบาท สังคมมนุษย์คือโรงละคร มนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ ชัดเจนที่จะต้องดำรง มีบรรทัดฐานสังคมควบคุมพฤติกรรม ตัวละครต้องเชื่อฟังผู้กำกับ มนุษย์ทุกคนก็เชื่อฟังผู้มีอำนาจในสังคม ตัวละครแสดงเรื่องราวกับเพื่อนนักแสดง มนุษย์ทุกคนก็ปรับตัวให้เข้ากับผู้ชม ต้องสวมบทบาทผู้ชมประเภทต่าง ๆ และประการสุดท้ายต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของตนช่วยในการแสดง อาศัยศักยภาพของตน และทักษะในการแสดงบทบาทเข้าช่วย เป็นสไตล์ของตนในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544, หน้า 133 - 134)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวว่า ทฤษฎีบทบาทเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับปัจเจกบุคคล สังคมเป็นเครือข่ายของสถานภาพและความคาดหวัง ส่วนปัจเจกบุคคลผู้ครองสถานภาพและแสดงบทบาทตามสถานภาพที่ครอบครอง จะมีลักษณะที่สำคัญ 2 อย่าง คือ

1) ลักษณะเกี่ยวกับตน (Self-Related Characteristics) ได้แก่ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล ตามที่เขาคิดว่าเป็นหรือมีลักษณะเช่นนั้น ลักษณะนี้จะมีผลต่อการประพฤติตามสถานภาพที่เขาคำรง และจะเป็นฐานในการเลือกความคาดหวังประเภทต่าง ๆ มาเป็นแนวการประพฤติตามสถานภาพ

2) ความสามารถและทักษะในการแสดงบทบาท (Role Playing Skills and Capacities) ความสามารถเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของแต่ละบุคคล ส่วนทักษะเป็นสิ่งที่เรียนรู้ภายหลังแต่ทั้ง 2 สิ่งก็เกี่ยวสัมพันธ์กัน หากไม่มีความสามารถเป็นทุนทักษะก็ไม่อาจเกิดได้ ด้วยทักษะและความสามารถในการแสดงนี้เองทำให้บุคคลแสดงบทบาทได้ (เรื่องเดียวกัน)

Jonathan H. Turner (Jonathan H. Turner) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นกรอบปฏิบัติของแต่ละสถานภาพมีอยู่ 3 ประเภท คือ

1) ความคาดหวังจากบท (Expectation From The Script) ความจริงของสังคมเป็นเหมือนบท (script) ที่สามารถอ่านได้ มีบรรทัดฐาน (norms) ระบุว่าปัจเจกบุคคลจะต้องปฏิบัติอย่างไร เพราะฉะนั้น บทคือบรรทัดฐานของสังคมที่กำหนดพฤติกรรมภายใต้เงื่อนไขต่างๆ กัน

2) ความคาดหวังจากผู้แสดงอื่น (Expectation From The Other Player) เมื่อผนวกการสร้างพฤติกรรมตามบรรทัดฐานกับความสัมพันธ์ทางสังคมเข้าด้วยกัน ทฤษฎีบทบาทให้ความสนใจความต้องการที่ผู้แสดงคนอื่นฉายออกมาในสถานที่เกิดปฏิสัมพันธ์ อันจะเป็นพลังสำคัญทำให้การกระทำของมนุษย์ชัดเจนขึ้น หมายความว่าผู้แสดงอื่นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของเพื่อนผู้แสดงด้วยตนเอง

3) ความคาดหวังจากผู้ชม (Expectation From The Audience) ความคาดหวังอย่างสุดท้ายมาจากผู้ชม ที่มีต่อปัจเจกบุคคลผู้ครองสถานภาพ ผู้ชมอาจจะมีจริงๆ หรือจินตนาการขึ้นก็ได้ ความคาดหวังของผู้ชมจะเป็นคำแนะนำสำหรับแสดงพฤติกรรม หมายความว่าผู้แสดงต้องแสดงบทบาทตามความต้องการของผู้ชม ซึ่งเป็นกรอบอ้างอิง หรือกลุ่มตัวอย่าง (Frame of Reference Group) (พระกฤพจน์ สุทธิจิตโต, 2546, หน้า 19 – 20)

ยอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead) ได้กล่าวว่า ตัวตนปรากฏมาภายหลังที่มนุษย์พัฒนาไปสู่จุดของการใช้สัญลักษณ์ที่มีความหมาย (Significant Symbols) สัญลักษณ์ที่มีความหมาย ทำให้บุคคลสวมบทบาทผู้ฟังและบรรลುವัตถุประสงค์ คือความเห็นของบุคคลภายนอกที่มีต่อบุคคลนั้น ในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ตัวตนปรากฏขึ้นในกระบวนการของ

ประสบการณ์และกิจกรรมของสังคม กล่าวคือพัฒนาขึ้นมาจากการที่เขามีความสัมพันธ์กัน กระบวนการดังกล่าว และกับบุคคลอื่นในกระบวนการนั้น และตัวตนนั้นแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ตัวตนที่เรียกว่า “I” และตัวตนที่เรียกว่า “me” ในตัวตนทั้ง 2 อย่างนั้น I เป็นอิตตา (Subject) Me เป็นกัมมะ (Object) I เป็นตัวตนผู้กระทำ Me เป็นตัวตนที่เราเห็นในฐานะเป็นผู้ถูกทำ เมื่อเราสังเกตตัวตนของเราจากบทบาทของบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น เมื่อเราพูดกับใครบางคน ตัวตนที่กำลังพูดคือ I ตรงเท่าที่เราได้ยินถ้อยคำของเราเราได้ตอบสนองตัวตนของเราในฐานะเป็นวัตถุของการสังเกต ตัวตนชนิดนี้เป็น me ตัวตนที่เป็น I สังเกตไม่ได้ ถ้ามีความพยายามสังเกตตัวตนนั้นก็จะเป็น me ตัวตนทั้ง 2 ชนิดนี้มีหน้าที่ต่างกันทั้งเพื่อสังคมและเพื่อปัจเจกบุคคล คือ I เป็นแหล่งของการกระทำตามธรรมชาติ สร้างสรรค์ แปลกใหม่ ให้ความรู้สึกถึงความเป็นอิสระและความคิดริเริ่ม ส่วน me เป็นเครื่องมือการบังคับตนเองและการควบคุมทางสังคม สรุปได้ว่า I เป็นความสร้างสรรค์ ส่วน me กำหนดขอบเขตและวางโครงสร้างบนพื้นฐานของคุณค่าทางสังคม แต่ตัวตนทั้ง 2 ก็มีคุณค่าในเชิงบวก จะเห็นว่า ความคาดหวังประเภทต่าง ๆ มีอิทธิพลเหนือตัวตน ตัวตนมีอิทธิพลเหนือทักษะการแสดงบทบาท ทักษะการแสดงบทบาทมีอิทธิพลเหนือบทบาทจริง แต่บทบาทจริงและตัวตนก็มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพราะผู้อื่นก็จะนำพฤติกรรมและบุคลิกของบุคคลไปพิจารณาเวลาของตัวเองจะแสดงพฤติกรรมเหมือนกัน(พระกฤตพจน์ สุทธิจิตโต, 2546, หน้า 21)

จิรพรรณ กาญจนะจิคราและคณะ กล่าวว่า ทฤษฎีบทบาทมีแนวคิดว่า มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมบทบาทตามความคิดเห็นหรือทัศนคติที่ได้รับผลมาจากความคาดหวังของสังคม ตามตำแหน่งสถานภาพของบุคคลนั้น หรือพฤติกรรมบทบาทเป็นมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ความคิดเห็นหรือทัศนคติส่วนบุคคล (จิรพรรณ กาญจนะจิครา, 2540, หน้า 227)

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิ ซึ่งอยู่ในเขตของสถานภาพหรือฐานะของตำแหน่งทางสังคมที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ เป็นการทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพระสงฆ์ บทบาทของผู้นำ หรือผู้ประกอบการ บทบาทของครูอาจารย์ ดังนั้นการแสดงบทบาทของบุคคลจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานภาพ ตำแหน่งทางสังคม ความรู้ความสามารถ ความเชื่อ อุปนิสัย ทัศนคติ เป็นต้น

2.5 สภาพพื้นที่ทำวิจัย

2.5.1 ประวัติความเป็นมา

อำเภอนาแก เดิมเชื่อกันว่าเป็นที่ตั้งเมือง “ กบิล ” ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านของขอมโบราณ ต่อมาถูกข้าศึกที่อพยพลงมาจากทางด้านเหนือรุกราน จึงกลายเป็นเมืองร้าง ปิวอก อัญชุก จ.ศ.1158 (พ.ศ.2339) พระศรีเชียงใหม่ (สุดา) ราชนัดดา พระเจ้าวิชัยราช สุริยวงศ์ เจ้าเมืองจำปาสัก ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองนครพนมจากพระเจ้าอินทวงศ์ เจ้าเมืองเวียงจันทร์ ทำให้ท้าวกิ่งหงษา ท้าวคำสาย ท้าวจุลณี บุตรเจ้าเมืองนครพนมคนเก่าไม่พอใจ จึงได้ช่องสมผู้คนที่บ้านกวนกู กวนจัว แขวงเมืองมหาชัยก่องแก้ว ไม่ยอมสวามิภักดิ์ต่อเวียงจันทร์ ซึ่งขณะนั้นขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ ทางกรุงเทพฯ จึงให้เกณฑ์กองทัพจากเมืองเวียงจันทร์ เมืองสุวรรณภูมิ เมืองร้อยเอ็ด เมืองกาฬสินธุ์ โดยแต่งตั้งให้พระยาสุโข และพระยามหาอำมาตย์เป็นแม่ทัพยกไปปราบ

พ.ศ. 2340 ปีมะเส็ง นพศก จ.ศ. 1159 พระยามหาอำมาตย์ยกทัพโจมตีบ้านกวนกู กวนจัว และเมืองมหาชัยก่องแก้วแตกพ่ายยับเยิน ท้าวจุลณีหนีไปได้ ได้มีผู้คนอีกกลุ่มหนึ่ง นำโดย นายโสมแก้ว นายผา นายหมู นายทิด โคตร นายอ่อน นายอูต และนายจำ อพยพหนีภัยสงครามออกมาตามลำน้ำแซบั้งไฟ ออกสู่ลำน้ำโขง และล่องเรือเข้าไปตามลำน้ำก่า และมาตั้งที่พำนักอยู่บ้านโนนหนองบ่อ ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านดินแดน หมู่ที่ 1 ตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปัจจุบัน

ต่อมาผู้อพยพต่างออกป่าทำมาหากินตามปกติ และนายโสมแก้วพร้อมพรรคพวกได้เดินป่าออกล่าสัตว์ เดินทางมุ่งหน้าไปทางทิศตะวันตก โดยเดินป่าเลาะชายป่าคงไปประมาณ 2 กิโลเมตร ปรากฏว่าพบบ่อน้ำอยู่ริมชายป่าชานดงนั้น (ปัจจุบันได้แก่บริเวณน้ำซับซึ่งเป็นที่นาของนายจารย์คำ ไตรยราช) ขณะนั่งพักดื่มน้ำในบ่อสังเกตเห็นรอยเท้าข้างเดินมุ่งหน้าเข้าป่ากลางดงทางทิศใต้ (ปัจจุบันคือถนนพิทักษ์พนมเขต) จึงเข้าไปสำรวจและได้มาพบเจดีย์เก่ากลางป่า มีขนาดฐานกว้าง 12 เมตร ก่อด้วยอิฐปูน เจดีย์มีลักษณะคล้ายกับพระธาตุพนม และบริเวณใกล้กัน ได้พบหอคูณ (ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง) ซึ่งทำด้วยท่อนซุงไม้เนื้อแข็งขนาดใหญ่ อยู่ในบริเวณเดียวกันด้วย คณะนายโสมแก้วสำรวจต่อไปทางทิศตะวันตกข้ามห้วยไป พบว่ามีบึงน้ำขนาดใหญ่ มีน้ำขังตลอดปี เป็นที่อยู่อาศัยและเป็นที่ตั้งน้ำของสัตว์น้อยใหญ่ในป่านั้น และสังเกตเห็นบึงมีดินสะแกเกิดขึ้นมากมาย (ปัจจุบันบึงนี้ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ตลอดปีเพราะดินเงินมาก ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกของบ้านนาแกน้อยจนพลบค่ำ จึงเดินทางกลับที่พักอาศัยที่บ้านโนนหนองบ่อ

หลังจากสำรวจแล้ว คณะนายโสมแก้วก็พากันย้ายจากบ้านโนนหนองบ่อมาตั้งหลักแหล่งทางด้านทิศตะวันออกของวัดร้าง (ปัจจุบันคือวัดธาตุศรีคุณ) ที่สำรวจพบ นายทิด โคตร เป็นผู้ตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า “ บ้านนาแก ”

ในปี พ.ศ.2448 กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระเจ้าน้องยาเธอในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จตรวจราชการเมืองนครพนมและหัวเมืองชายแดนทั้งหมด เพื่อปรับปรุงและจัดตั้งหัวเมืองชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ให้เข้มแข็งเพื่อป้องกันการรุกรานของประเทศฝรั่งเศสซึ่งได้ยึดฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงจากประเทศไทยไปแล้ว ทรงเห็นว่าบ้านนาแกเป็นชุมชนใหญ่ใกล้ชายแดนแม่น้ำโขง จึงให้ย้ายเมืองหนองสูงมาตั้งที่บ้านนาแก ในปี พ.ศ.2450 ให้ชื่อว่าอำเภอหนองสูง ในปี พ.ศ.2456 จึงเปลี่ยนชื่อมาเป็น “ อำเภอ นาแก ” มี 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาแก ตำบลพิมาน ตำบลหนองบ่อ ตำบลหนองสังข์ ตำบลนาคู่ และตำบลพระซอง ซึ่งมีนายอำเภอคนแรกคือ หลวงพิทักษ์พนมเขต (นายสีกระทุม) ต่อมาได้มีนาย

2.5.2 สภาพทั่วเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

อำเภอ นาแก มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอวังยาง อำเภอปลาปาก และอำเภอเรณูนคร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอธาตุพนม

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอคงหลวง (จังหวัดมุกดาหาร)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเต่างอยและอำเภอโคกศรีสุพรรณ (จังหวัดสกลนคร)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอ นาแก จังหวัดนครพนม: ศึกษาเฉพาะกรณี บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอ นาแก จังหวัดนครพนม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ดังต่อไปนี้

พระมหาภคฤกษ์ นันทเพชร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม” โดย มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาทัศนคติของพระสงฆ์ที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ที่มีต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ประการที่สอง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทัศนคติของพระสงฆ์ที่ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประการที่สาม เพื่อศึกษาถึงบทบาทในการพัฒนาสังคมด้านต่างๆของพระสงฆ์ที่ได้รับการศึกษาในระดับ

ปริญาตรีในปัจจุบันและแนวโน้มอนาคต การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ ขาดกลุ่มพระสงฆ์ที่เรียนบาลีเปรียญธรรมถ้าประโยคในโรงเรียนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ส่วนกลาง วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร และพระนักศึกษานั้นปี 4 ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่งในกรุงเทพมหานคร คือ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร และมหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ จำนวนตัวอย่าง 185 ตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่า F-Test จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่เรียนวิชาเอกในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทในการพัฒนาสังคมไม่แตกต่างกัน(พระมหาภุชญา นันทเพชร, 2547, 184 หน้า)

พระมหาวิสมัญญา พุทฺธิโสภณ ได้ทำการทำวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชนเพื่อสร้างทุนชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มสังฆะระสมทรัพย์ จังหวัดตราด” ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มสังฆะระสมทรัพย์เกิดจากพระสงฆ์ที่รับรู้ปัญหาชุมชน จึงมีการประยุกต์หลักธรรมและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริมระบบการเรียนรู้ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มสังฆะระสมทรัพย์ เพื่อสร้างทุนชุมชนและส่งเสริมให้เกิดการไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน โดยการประยุกต์หลักธรรมราชาธรรม พระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมองค์กรชุมชนด้วยการเป็นผู้ปลุกจิตสำนึก (พระมหาวิสมัญญา พุทฺธิโสภณ, 2547, 185 หน้า)

พระมหาบุญมี วรรณวิเศษ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน)” ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิสุทธิมงคลเข้าสู่ความเป็นสมณเพศ สังกัดพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ยึดถือธุดงค์วัตร เป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ เป็นพระสงฆ์ นักปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาของท่านมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีศีลธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากกว่าสอนให้รู้เท่านั้น ด้านวัตถุ ได้แก่ การพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขและสาธารณประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนการเป็นผู้ดำเนินการตั้งกองทุนผ้าป่าช่วยชาติ(พระมหาบุญมี อธิปญฺโญ, 2547, 157 หน้า)

พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อการลด ละ เลิก อบายมุข ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม วิฑิตฺโต) วัดโนนเมือง ตำบลโนนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของพระครูศีลวราภรณ์ ในการนำหลักธรรมมาพัฒนาจิตใจและใช้ร่วมกับกิจกรรมพัฒนาชุมชนเพื่อลด ละ เลิก อบายมุข โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ พื้นที่ในการศึกษา คือ ชุมชนวัดโนนเมือง ที่มีพระครูศีลวราภรณ์ เป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนากิจการชุมชน ผลการวิจัย

สรุปได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน ด้วยการกระตุ้นปลุกจิตสำนึก นำเทคนิควิธีการ ในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชนผ่านการเทศนา บรรยาย ป้ายข้อความสื่อด้วยกิจกรรม การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้คือ ชุมชนปลอดจากอบายมุข โดยขั้นตอนของกิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง การชี้ให้ชุมชนเห็นโทษของอบายมุข การแก้ปัญหาที่กำลัง เกิดขึ้นของชุมชน โดยการมุ่งให้มีการปฏิบัติจริง จากผลการศึกษาปรากฏว่า บทบาทของพระครูศี ลาวราภรณ์ ได้ส่งผลให้ชุมชนได้ร่วมมือทำกิจกรรมด้วยกัน เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็น แรงผลักดันให้ชุมชนอยู่รอดและพึ่งพากันเองในชุมชน (พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์, 2547, 193 หน้า)

ธัญพร พงษ์โสภณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้แนะและ ปลุกจิตสำนึก ประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีพระสังฆาธิการระดับ เจ้าอาวาส จังหวัดกาญจนบุรี” พบว่า ประชากรพระสงฆ์ติดตามข่าวสารต่างๆจากหนังสือพิมพ์และ วิทยุกระจายเสียงมากที่สุด (ธัญพร พงษ์โสภณ, 2547, 177 หน้า)

พระปลัดเกียรติศักดิ์ สิ้นทิวรรกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการ บริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดกระบี่ทั้ง 6 ด้านนั้น ได้มีด้านที่มีบทบาทมากที่สุดใน 3 ระดับ โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการ ควบคุมและรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการให้ความสะดวก ตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ส่วนด้านปานกลางมี 2 ด้าน คือ ด้านการสาธารณสงเคราะห์และด้าน การศาสนศึกษา สำหรับด้านการศึกษาสงเคราะห์ระดับน้อยถึงน้อยที่สุด (พระปลัดเกียรติศักดิ์ สิ้น ทิวรรกุล, 2548, 179 หน้า)

พระมหาทนต์ชัย นูรณพิสุทธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดกับชุมชนเมืองในเขต บางรัก กรุงเทพมหานคร” พบว่า บทบาทของวัดในด้านการปกครองเขตชุมชนเมืองเขตบางรัก แบ่งเป็น 6 ด้านใหญ่ ๆ คือ

- 1) บทบาททางการศึกษา
- 2) บทบาทด้านการท่องเที่ยว
- 3) บทบาทด้านพิธีการศาสนา บทบาทด้านการสังเคราะห์ชุมชน
- 4) บทบาทด้านเป็นสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ
- 5) บทบาทด้านเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ
- 6) บทบาทด้านเป็นแหล่งอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย

ซึ่งบทบาทเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นไปตามหลักการแห่งพระธรรมวินัยและอุดมคติทางศาสนา มีความสอดคล้องกันกับสภาพปัญหาและบริบทของชุมชนเมืองในระดับหนึ่ง ส่วนในด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนเมืองนั้นพบว่าวัดกับชุมชนมีความสัมพันธ์เกื้อกูลต่อกันสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันใน 3 ด้าน คือ ความสัมพันธ์เชิงภาระหน้าที่ และความสัมพันธ์ที่เป็นไปตามวัฒนธรรม ประเพณี และประเพณีทางศาสนา โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีรากฐานมาจากหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของสังคมและชุมชนไทย (พระมหาทนะนงชัย บวรณพิสุทธิ์, 2548, 227 หน้า)

พระวัชรกร ปญญาโร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศาสนา วัดอุ : ศึกษาเฉพาะกรณีการอนุรักษ์อุโบสถ (สิม) ในอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า สิมอีสานเป็นสถาปัตยกรรมที่มีความแตกต่างจากสถาปัตยกรรมของภาคอื่นอย่างเด่นชัด เพราะได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาติลาว ในราวพุทธศตวรรษที่ 24-25 สิมที่ปรากฏในอำเภออาจสามารถจังหวัดร้อยเอ็ดที่ปรากฏเด่นชัดมีอยู่ 3 ยุค ได้แก่ ยุคต้น พุทธศตวรรษที่ 24 คือ สิมวัดราศีไสล ยุคกลางระหว่างพุทธศตวรรษที่ 24-25 คือ สิมวัดจักรวาลภูนิจและปลายยุคพุทธศตวรรษที่ 25 คือ สิมวัดเสมาท่าค้อ ซึ่งสิมทั้ง 3 แห่งนี้มีลักษณะท่าทางสถาปัตยกรรมหลักคล้ายคลึงกันและมีบางอย่างที่แตกต่างกันคือ ความอ่อนช้อยของภาพและสลักขี้ผึ้ง (พระวัชรกร ปญญาโร, 2548, 132 หน้า)

พระครูกิตติยากร (เลี้ยว ทองสาม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดกระบี่” พบว่าบทบาทการปกครองของวัด 5 ด้านที่มีการปฏิบัติมากถึงมากที่สุด ดังนี้

1) ด้านการส่งเสริมการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ ได้แก่ การจัดให้พระนวกะเรียนธรรมพระวินัยในช่วงเข้าพรรษา ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรเรียนและสอบนักธรรม

2) ด้านการเผยแผ่ธรรม ได้แก่ การจัดให้พระสงฆ์สามเณรอุบาสกและอุบาสิกาทำวัตรเช้าและเย็น อบรมพระธรรมวินัยแก่พระสงฆ์หลังทำวัตรเช้าเย็นและจัดแสดงพระธรรมเทศนาในวันธรรมมัสสวนะและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3) ด้านการพัฒนาจิต มีการอบรมให้พระสงฆ์และสามเณรมีความสามัคคีและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนปฏิบัติตามกฏมหาเถรสมาคมและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มีการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดและอบรมวิปัสสนากรรมฐานเป็นประจำ

4) ด้านการอนุรักษ์และสาธารณูปการ ได้แก่ ส่งเสริมให้พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาทำความสะอาดบริเวณวัดจัดให้มีการทำความสะอาดอาคารเสนาสนะ ปลุกต้นไม้ให้ความร่มรื่นจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม

5) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลศพ ให้ประชาชนยืมของใช้การให้บริการสถานที่ในการประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับมากที่สุด การให้บริการที่พึงพิงที่ประชาชนเดินทางไกล ส่วนปัญหาและอุปสรรคมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีการเป็นผู้นำที่มี

คุณภาพ ผู้นำชุมชนให้ความสนับสนุนช่วยเหลือวัด ขาดแคลนพระนักเทศน์ที่จูงใจประชาชนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ประชาชนที่มาของกฐินและการบริจาคเงินจากประชาชนมีปัญหามากที่สุด และมาก (พระครูกิตติยากร (เถียว ทองสาม) 2548, 111 หน้า)

เกษริน สุขตัว ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : กรณีศึกษาการจัดการป่าต้นน้ำ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา” ผลการวิจัยพบว่า ทำให้ทราบรูปการดำเนินการของท่านพระครูมานัสที่พิทักษ์ และคณะสงฆ์ในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา มีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำได้เป็นอย่างดียิ่ง พระสงฆ์ได้ใช้วิธีการหลายรูปแบบในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับชาวบ้าน เช่น การเทศนาสั่งสอนชาวบ้านจะสอดแทรกความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติไปด้วยเป็นการให้ความรู้แก่ชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นเปรียบเทียบระหว่างป่าที่อุดมสมบูรณ์กับป่าที่ถูกทำลาย และรับรู้ถึงผลร้ายผลเสียที่จะติดตามมาจากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการทำลายป่าไม้ เปรียบเทียบสภาพในอดีตและปัจจุบันที่มีความแตกต่างกันมาก หลังจากนั้นชาวบ้านเริ่มยอมรับความจริง นอกจากนี้ท่านพระครูมานัสที่พิทักษ์ได้ประยุกต์พิธีกรรมทางศาสนาความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยในท้องถิ่น ขึ้นมาเพื่ออนุรักษ์ป่าต้นน้ำและลำธาร เช่น สืบชะตาแม่น้ำ พิธีบวชต้นไม้ การทอดผ้าป่ากล้าไม้ การปลูกป่า เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่า เกิดความรักความหวงแหน เห็นประโยชน์ และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำ ตระหนักถึงภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่า ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะและขยายเครือข่ายในการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติป่าต้นน้ำและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสืบต่อไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน (เกษริน สุขตัว, 2551, 93 หน้า)

พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี เจ้าอาวาสในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระเจ้าอาวาสในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของเจ้าอาวาสจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษาระดับการศึกษาสายสามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัดแต่ละขนาดแตกต่างกันมีบทบาทต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน (พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ ธีรปญฺโญ, 2551, 141 หน้า)

พระชนดล นาคสุวรรณโณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” พบว่า เจ้าอาวาสที่มีอายุ ตำแหน่งเจ้าอาวาส จำนวนพรรษา ภูมิลำเนา วุฒิกิจศึกษาทางสามัญ

การศึกษาทางธรรม วุฒิกการศึกษาทางเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าอาวาสที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการปกครองพระภิกษุ สามเณร ให้ปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด มีกองทุนส่งเสริมด้านการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร ให้พระภิกษุ สามเณร เอาใจใส่ต่อกิจกรรม ด้านพระพุทธศาสนา ให้พระภิกษุ สามเณร ดำเนินกิจกรรมบางอย่างภายในวัดอย่างมีระเบียบ (พระชนคล นาคสุวรรณโณ, 2551, 134 หน้า)

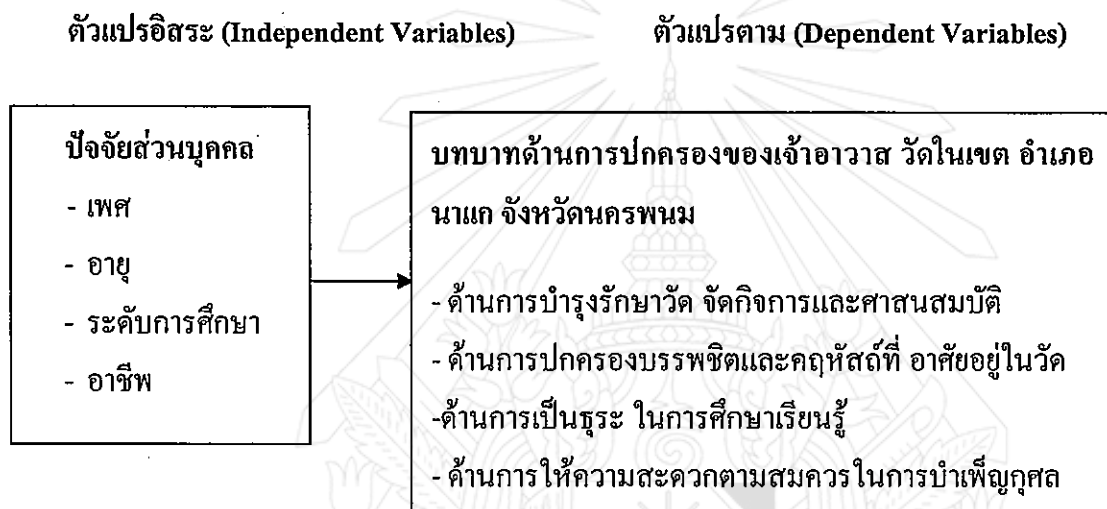
สุรพล พยอมแย้ม ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของวัดและเจ้าอาวาสไว้ว่า บทบาทของวัดหรือบทบาทของเจ้าอาวาสนั้นจะต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนและให้การอนุเคราะห์แนะนำช่วยเหลือแก่ประชาชน ในด้านต่าง ๆ เช่นการสั่งสอน การฝึกอบรมทางการศึกษา การดำรงชีพในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการอนุเคราะห์สงเคราะห์ประชาชนที่เสียชีวิตไปแล้ว ในเรื่องประกอบพิธีการบำเพ็ญกุศล และฆาตกรรมศพ ซึ่งนอกจากบทบาทของผู้เผยแผ่ธรรมะและอบรมจิตใจของประชาชนบทบาทของของวัดและเจ้าอาวาสที่เคยอยู่ในกรอบหรือแนวปฏิบัติที่ใกล้เคียงกันได้เปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมตามความต้องการ และความจำเป็นของสังคมหรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง (สุรพล พยอมแย้ม, 2551, 159 หน้า)

พระสุขพร สุเมธี (กอกแก้ว) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน (พระสุขพร สุเมธี (กอกแก้ว), 2551, 152 หน้า)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าเจ้าอาวาสจะต้องมีบทบาทในการปกครองดูแลบริหารจัดการกิจการของวัด โดยอาศัยอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เพื่อการปกครองตามขั้นตอนและวิธีการในฐานะที่วัดเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันหลักในสามสถาบันที่อยู่ในประเทศไทย และเป็นศูนย์กลางในการยึดถือศรัทธาของชาวพุทธศาสนิกชน ดังนั้นเจ้าอาวาสจะต้องเป็นผู้นำในจิตวิญญาณของชุมชนซึ่งชาวบ้านให้ความเคารพและเชื่อถือต้องจัดการดูแลรักษา ศาสนสถานที่เป็นถาวรวัตถุ ให้สวยงามคงทนถาวรสืบต่อไป อีกทั้งยังมีหน้าที่ปกครองดูแลผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในวัด เช่นพระภิกษุ สามเณร คนวัด และประชาชนที่มาประกอบศาสนกิจในวัด เช่นประชาชนที่มา ถือนิเวศน์ทำบุญ ตามประเพณีหรือเทศกาล ภายในวัด และจะต้องให้การอนุเคราะห์สงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนในเรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่นการอนุเคราะห์และสงเคราะห์ประชาชนในการประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลกับผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว เป็นต้น

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัย จึงนำแนวคิดด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติ ด้านการปกครองบรรพชิตและ คฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด และด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลของ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายอาศรม (พระราชบัญญัติรักษา, 2547, หน้า 107 - 220) มาสรุปเป็นแผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภออำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 3.5 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวัดค่าตัวแปร
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ในเขต อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 64,360 คน
- 3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรคือประชาชนในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมเกรจซี่และมอร์แกน (Krecy (Simple Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่า ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสใน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดคือให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็น

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.4.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ

1) นายวิญญู กิณะเสน

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ และอาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

2) นางกรุณา ชันทอง

วุฒិการศึกษาศน.ม. (รัฐศาสตรการปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม

3) นายวชิรเมษฐ์ บำรุงผดุงวิทย์

วุฒิการศึกษาศษ.ม.บริหารการศึกษากจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทย
บริการเฉลิมพระเกียรติ ตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาผือบอนราษฎร์นุกูล อำเภอนา
แก จังหวัดนครพนม

โดยให้ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้
แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา

3.4.5 นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือ
เนื้อหา (IOC) ตามสูตรดังนี้ (ธีระศักดิ์ อุณารมณเลิศ, 2549, หน้า 65)

สูตร	IOC	=	$\frac{\sum x}{N}$
เมื่อ	IOC		แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
	$\sum X$		แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	N		แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+ 1		แน่ใจว่าสอดคล้อง
	0		ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
	- 1		แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ใช้ได้ทั้งหมด ซึ่ง
ข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.66-1.00

3.4.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่
ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3.4.7 นำแบบสอบถามไปใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่ม
ตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ ประชาชนในตำบลคำพี่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำนวน 500 คน
แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา

(@-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ธีระศักดิ์ อุณหารมณเลิศ, 2549, หน้า 35) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.8819

3.4.8 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.5 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือจากศูนย์การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูประถัมภ์ ถึง เจ้าเจ้าอาวาสในตำบลคำพิ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการวิจัย

3.5.2 ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

3.5.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.5.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 399 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

3.5.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.6 การวัดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับช่วงค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (ณรงค์ โพธิ์พุกษานนท์, 2546, หน้า 87)

$$\frac{\text{จำนวนระดับสูงสุด} - \text{จำนวนระดับต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับทั้งหมด}} = \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.8$$

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน	ช่วงค่าเฉลี่ย
มากที่สุด	5	4.21 - 5.00
มาก	4	3.41 - 4.20
ปานกลาง	3	2.61 - 3.40
น้อย	2	1.81 - 2.60
น้อยที่สุด	1	1.00 - 1.80

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.7.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.7.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการปกครองของเจ้าอาวาสในตำบลคำพี่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.7.3 ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ของพระสงฆ์ กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านภูมิลำเนาโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านอายุ พรรษา และระดับการศึกษา ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe)

3.7.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการ อำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

3.8.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.8.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage) (นิภา เมธาวีชัย, 2543, หน้า 128)

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

$$P = \text{ค่าร้อยละ}$$

$$X = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) (สังศรี ชมภูวงศ์, 2547, หน้า 55)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

3) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ถ้วน และอังคณา สายยศ, 2540, หน้า 53)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$S = \text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

4) การทดสอบสมมติฐาน (t-test)(นิภา เมธาวีชัย, 2543, หน้า 238)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$\text{เมื่อ } t = \text{ค่าที-เทสท์ (t-test)}$$

$$\bar{X}_1, \bar{X}_2 = \text{ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ}$$

$$S_1^2, S_2^2 = \text{ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ}$$

$$n_1, n_2 = \text{จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ}$$

5) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test) (นิภา เมธาวีชัย, 2543, หน้า 110)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

$$F = \text{อัตราส่วนของความแปรปรวน}$$

$$MS_b = \text{ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม}$$

$$MS_w = \text{ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” นี้ เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
- 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด ของในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมของประชาชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพต่างกัน
- 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามบทบาทด้านการ ปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนใน เขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำนวน 399 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผล ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ สำหรับตอบ วัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig.	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเกาะแก จังหวัดนครพนม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที-เทส (t-test) การวิเคราะห์หาความแปรปรวนแบบทางเดียวเอฟ-เทส (f-test) หรือ (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเกาะแก จังหวัดนครพนม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเกาะแก จังหวัดนครพนม ใช้การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนผู้นำบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเกาะแก จังหวัดนครพนม บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเกาะแก จังหวัดนครพนม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์และด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลสรุปความคิดเห็นในแต่ละด้านและโดยภาพรวม

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมซึ่งมีคุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	192	48.10
หญิง	207	51.90
รวม	399	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.90 ส่วนเพศชาย จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
25 ปีลงมา	127	31.80
26-35 ปี	143	35.80
36-45 ปี	77	19.40
46 ปีขึ้นไป	52	13.00
รวม	399	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุ 26-35 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 รองลงมาประชาชนที่มีอายุ 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.80 และน้อยที่สุดประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปึงจ้ยส่วนนุคคตของ
ประชาชนในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	75	18.80
มัธยมศึกษา/ปวช.	195	48.90
อนุปริญญา/ปวส.	51	12.80
ปริญญาตรีขึ้นไป	78	19.50
รวม	399	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 รองลงมามีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 และน้อยที่สุดมีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ปึงจ้ยส่วนนุคคตของ
ประชาชนในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	211	52.90
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	46	11.50
เกษตรกรกรรม	91	22.80
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	51	12.80
รวม	399	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมา ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรมจำนวน 91 คนคิดเป็นร้อยละ 22.80 และน้อยที่สุดมีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอเอนาแก จังหวัดนครพนม

การศึกษาวิเคราะห์บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเอนาแก จังหวัดนครพนมใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเอนาแก จังหวัดนครพนมโดยรวมทั้ง 4 ด้าน

บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ	3.20	0.78	ปานกลาง
2. ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด	3.06	0.80	ปานกลาง
3. ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	3.38	0.78	ปานกลาง
4. ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	3.12	0.79	ปานกลาง
รวม	3.19	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชน ในเขตอำเภอเอนาแก จังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านที่ 3. ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านที่ 1. ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่ 4. ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านที่ 2. ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ

	ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	การบำรุงรักษาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสมบัติของวัด	3.12	1.00	ปานกลาง
2.	การจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณของวัดได้อย่างเหมาะสม	3.26	0.92	ปานกลาง
3.	การแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการดูแลกิจการต่าง ๆ ได้ตรงตามความสามารถ	3.21	1.05	ปานกลาง
4.	การประชุมวางแผนระดมความคิดเพื่อดำเนินงานบริหารกิจการและด้านสมบัติของวัด	3.01	1.03	ปานกลาง
5.	การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดงานสำคัญ	3.30	1.04	ปานกลาง
	รวม	3.20	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 5. การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดงานสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ข้อที่ 2. มีการจัดการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณของวัดได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยคือ ข้อที่ 4. การประชุมวางแผนระดมความคิดเพื่อดำเนินงานบริหารกิจการและด้านสมบัติของวัดอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. กฎ ระเบียบ คำสั่งที่ประกาศใช้ในวัด มีความเหมาะสม	3.06	0.98	ปานกลาง
2. การจัดการอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	3.13	0.95	ปานกลาง
3. การช่วยเหลืออนุเคราะห์บรรพชิตและคฤหัสถ์ในเรื่องที่มีความจำเป็น	3.05	0.98	ปานกลาง
4. การยกย่องชมเชยหรือมอบรางวัลให้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้ทำความดี และมีคุณประโยชน์	2.92	1.06	ปานกลาง
5. ร่วมบริจาคทรัพย์ และสนับสนุน อุปกรณ์ต่าง ๆ ต่อมูลนิธิหรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่บำเพ็ญสาธารณประโยชน์	3.07	1.07	ปานกลาง
รวม	3.06	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนในมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยได้แก่ ข้อที่ 2. การจัดการอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือข้อที่ 5. การตัดสินอธิกรณ์และลงโทษบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่ละเมิดกฎระเบียบ ข้อบังคับของวัด อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ข้อที่ 4. การยกย่องชมเชยหรือมอบรางวัลให้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้ทำความดี และมีคุณประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การจัดให้มีการเรียนการสอนแผนกบาลีและแผนกธรรมแก่บรรพชิตและธรรมศึกษาแก่คฤหัสถ์	3.43	1.04	มาก
2. การให้พระภิกษุสามเณรไปเรียนที่วัดใกล้เคียงซึ่งมีสำนักศาสนศึกษาดังกล่าว	3.53	1.00	มาก
3. การจัดให้มีการอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต	3.35	0.99	ปานกลาง
4. การศึกษาอบรมระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ เช่น การฝึกซ้อมสวดมนต์	3.37	0.95	ปานกลาง
5. การฝึกอบรมการปฏิบัติศาสนกิจของคฤหัสถ์เช่น การทำวัตรสวดมนต์การสมาทานอุโบสถศีล	3.30	1.08	ปานกลาง
รวม	3.38	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2. การให้พระภิกษุสามเณรไปเรียนที่วัดใกล้เคียงซึ่งมีสำนักศาสนศึกษาดังกล่าว อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 1. การจัดให้มีการเรียนการสอนแผนกบาลีและแผนกธรรมแก่บรรพชิตและธรรมศึกษาแก่คฤหัสถ์ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ข้อที่ 5. มีการฝึกอบรมการปฏิบัติศาสนกิจของคฤหัสถ์เช่น การทำวัตรสวดมนต์การสมาทานอุโบสถศีล เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการประกอบพิธีบำเพ็ญกุศล	3.20	0.97	ปานกลาง
2. การสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ในการจัดงานบำเพ็ญกุศล	3.07	1.00	ปานกลาง
3. การป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขเข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล	3.05	1.024	ปานกลาง
4. ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ	3.22	0.95	ปานกลาง
5. ศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ	3.21	0.90	ปานกลาง
รวม	3.12	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 4. ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือข้อที่ 5. ศาลาประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ข้อที่ 3. การป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขเข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้าน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	192	3.20	0.71	ปานกลาง
หญิง	207	3.18	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	192	3.20	0.71	0.32	0.74
หญิง	207	3.18	0.66		

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	192	3.22	0.80	ปานกลาง
หญิง	207	3.19	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบความมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	192	3.22	0.80	0.30	0.75
หญิง	207	3.19	0.76		

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	192	3.05	0.82	ปานกลาง
หญิง	207	3.07	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	192	3.05	0.82	-0.23	0.81
หญิง	207	3.07	0.77		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	192	3.43	0.80	ปานกลาง
หญิง	207	3.33	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	192	3.43	0.80	1.22	0.22
หญิง	207	3.33	0.77		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	192	3.11	0.80	ปานกลาง
หญิง	207	3.12	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ชาย	192	3.11	0.80	-0.16	0.86
หญิง	207	3.12	0.77		

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
25 ปีลงมา	127	3.33	0.62	ปานกลาง
26-35 ปี	143	3.10	0.71	ปานกลาง
36-45 ปี	77	3.10	0.64	ปานกลาง
46 ปีขึ้นไป	52	3.23	0.76	ปานกลาง
รวม	399	3.19	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ประชาชนแต่ละช่วงอายุ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามแต่ละช่วงของอายุ เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มี อายุ 25 ปีลงมา มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มี อายุ 46 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าน้อยที่สุดคือประชาชนที่มีอายุ 36-45 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4.46	3	1.48	3.20	0.02*
ภายในกลุ่ม	183.33	395	0.46		
รวม	187.79	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

อายุ	25 ปี ลงมา ($\bar{X} = 3.33$)	26-35 ปี ($\bar{X} = 3.10$)	36-45 ปี ($\bar{X} = 3.10$)	46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.23$)
25 ปี ลงมา ($\bar{X} = 3.33$)	-	0.23*	0.23*	0.10
26-35 ปี ($\bar{X} = 3.10$)		-	-0.00	-0.12
36-45 ปี ($\bar{X} = 3.10$)			-	-0.13
46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.23$)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุ 25 ปี ลงมา มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด แตกต่างกับประชาชนที่มีอายุ 26-35 ปี และประชาชนที่มีอายุ 36-45 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
25 ปีลงมา	127	3.32	0.69	ปานกลาง
26-35 ปี	143	3.16	0.85	ปานกลาง
36-45 ปี	77	3.08	0.69	ปานกลาง
46 ปีขึ้นไป	52	3.22	0.87	ปานกลาง
รวม	399	3.20	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ประชาชนแต่ละช่วงอายุ มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามแต่ละช่วงของอายุ เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 25 ปีลงมา มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออายุ 46 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่อายุ 36-45 ปี อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.34	3	1.11	1.82	0.14
ภายในกลุ่ม	241.08	395	0.61		
รวม	244.42	398			

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
25 ปีลงมา	127	3.26	0.70	ปานกลาง
26-35 ปี	143	2.94	0.85	ปานกลาง
36-45 ปี	77	2.96	0.72	ปานกลาง
46 ปีขึ้นไป	52	3.05	0.88	ปานกลาง
รวม	399	3.06	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ประชาชนแต่ละช่วงอายุ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามแต่ละช่วงของอายุ เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 25 ปีลงมา มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออายุ 46 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับปานกลางและที่มีค่าเฉลี่ยน้อยคือประชาชนที่อายุ 26-35 ปี อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	8.20	3	2.73	4.36	0.00*
ภายในกลุ่ม	247.35	395	0.62		
รวม	255.55	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางที่ 27

ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายกลุ่มบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

อายุ	25 ปี ลงมา ($\bar{X} = 3.26$)	26-35 ปี ($\bar{X} = 2.94$)	36-45 ปี ($\bar{X} = 2.96$)	46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.05$)
25 ปี ลงมา ($\bar{X} = 3.26$)	-	0.32*	0.30	0.20
26-35 ปี ($\bar{X} = 2.94$)		-	-0.02	-0.11
36-45 ปี ($\bar{X} = 2.96$)			-	-0.09
46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.05$)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสด้านการเกื้อกูลกิจของผู้อื่น จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุ 25 ปี ลงมา มีความคิดเห็นแตกต่างกับ ประชาชนที่มีอายุ 26-35 ปี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
25 ปีลงมา	127	3.46	0.67	มาก
26-35 ปี	143	3.28	0.86	ปานกลาง
36-45 ปี	77	3.34	0.74	ปานกลาง
46 ปีขึ้นไป	52	3.51	0.84	มาก
รวม	399	3.38	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ประชาชนแต่ละช่วงอายุ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก รองลงมาประชาชนที่มีอายุ 25 ปีลงมา มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีอายุ 26-35 ปี อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.15	3	1.05	1.70	0.16
ภายในกลุ่ม	242.83	395	0.61		
รวม	245.98	398			

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
25 ปีลงมา	127	3.28	0.74	ปานกลาง
26-35 ปี	143	3.03	0.79	ปานกลาง
36-45 ปี	77	3.01	0.76	ปานกลาง
46 ปีขึ้นไป	52	3.13	0.86	ปานกลาง
รวม	399	3.12	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ประชาชนแต่ละช่วงอายุ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามแต่ละช่วงของอายุ เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 25 ปีลงมา มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออายุ 46 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดประชาชนที่อายุ 36-45 ปี อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.58	3	1.86	3.02	0.02*
ภายในกลุ่ม	242.94	395	0.61		
รวม	248.52	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บัพทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

อายุ	25 ปี ลงมา ($\bar{X} = 3.28$)	26-35 ปี ($\bar{X} = 3.03$)	36-45 ปี ($\bar{X} = 3.01$)	46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.13$)
25 ปี ลงมา ($\bar{X} = 3.28$)	-	0.25*	0.27*	0.15
26-35 ปี ($\bar{X} = 3.03$)		-	0.01	-0.09
36-45 ปี ($\bar{X} = 3.01$)			-	-0.11
46 ปี ขึ้นไป ($\bar{X} = 3.13$)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 25 ปี ลงมา มีความคิดเห็นต่อบัพทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มีความคิดเห็น แตกต่างกับประชาชนที่มีอายุ 26-35 ปี และประชาชนที่มีอายุ 36-45 ปี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	75	2.99	0.67	ปานกลาง
มัธยมศึกษา/ปวช.	195	3.20	0.66	ปานกลาง
อนุปริญญา/ปวส.	51	3.20	0.64	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	78	3.35	0.73	ปานกลาง
รวม	399	3.19	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ประชาชนแต่ละระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละระดับการศึกษาจากที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.87	3	1.62	3.50	0.01*
ภายในกลุ่ม	182.92	395	0.46		
รวม	187.79	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé)

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา ($\bar{X} = 2.99$)	มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = 3.20$)	อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = 3.20$)	ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.35$)
ประถมศึกษา ($\bar{X} = 2.99$)	-	-0.20*	-0.20	-0.35*
มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = 3.20$)		-	0.00	-0.14
อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = 3.20$)			-	-0.15
ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.35$)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชนมีระดับการศึกษาประถมศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกับประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. และประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	75	3.01	0.82	ปานกลาง
มัธยมศึกษา/ปวช.	195	3.21	0.73	ปานกลาง
อนุปริญญา/ปวส.	51	3.27	0.80	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	78	3.34	0.81	ปานกลาง
รวม	399	3.20	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ประชาชนแต่ละระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละระดับการศึกษาจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญาปวส. อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.51	3	1.50	0.90	0.06
ภายในกลุ่ม	239.91	395	0.60		
รวม	244.49	398			

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการบำรุงรักษา วัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	75	2.80	0.78	ปานกลาง
มัธยมศึกษา/ปวช.	195	3.10	0.76	ปานกลาง
อนุปริญญา/ปวส.	51	3.10	0.83	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	78	3.17	0.84	ปานกลาง
รวม	399	3.06	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ประชาชนแต่ละระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละระดับการศึกษาจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นที่ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. อยู่ในระดับปานกลาง และต่ำสุดคือประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.39 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.25	3	2.08	3.30	0.02*
ภายในกลุ่ม	249.30	395	0.63		
รวม	255.55	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บัพทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา ($\bar{X} = 2.80$)	มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = 3.10$)	อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = 3.10$)	ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.17$)
ประถมศึกษา ($\bar{X} = 2.80$)	-	-0.29	-0.29	-0.36*
มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = 3.10$)		-	-0.00	-0.06
อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = 3.10$)			-	-0.07
ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.17$)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบัพทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส แตกต่างกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	75	3.25	0.72	ปานกลาง
มัธยมศึกษา/ปวช.	195	3.33	0.75	ปานกลาง
อนุปริญญา/ปวส.	51	3.33	0.64	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	78	3.66	0.93	มาก
รวม	399	3.38	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ประชาชนแต่ละระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละระดับการศึกษาจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก รองลงมาประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.42 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.99	3	2.66	4.42	0.00*
ภายในกลุ่ม	237.98	395	0.60		
รวม	245.98	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางที่ 4.43

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.25$)	มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = 3.33$)	อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = 3.33$)	ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.66$)
ประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.25$)	-	-0.07	-0.07	-0.40*
มัธยมศึกษา/ปวช. ($\bar{X} = 3.33$)		-	-0.00	-0.33*
อนุปริญญา/ปวส. ($\bar{X} = 3.33$)			-	-0.33
ปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.66$)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นมีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา/ปวช. มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	75	2.91	0.82	ปานกลาง
มัธยมศึกษา/ปวช.	195	3.16	0.76	ปานกลาง
อนุปริญญา/ปวส.	51	3.10	0.70	ปานกลาง
ปริญญาตรีขึ้นไป	78	3.23	0.85	ปานกลาง
รวม	399	3.12	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.44 พบว่าประชาชนแต่ละระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละระดับการศึกษาจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.45 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.57	3	1.52	2.47	0.06
ภายในกลุ่ม	243.94	395	0.61		
รวม	248.52	398			

จากตารางที่ 4.45 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแวง จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	211	3.19	0.64	ปานกลาง
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	46	2.96	0.59	ปานกลาง
เกษตรกร	91	3.24	0.83	ปานกลาง
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	51	3.30	0.60	ปานกลาง
รวม	399	3.19	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ประชาชนแต่ละอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแวง จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละอาชีพจากที่มีค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอาชีพทำงานรับจ้าง/พนักงานบริษัทที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าน้อยคือ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระมีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.47 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแวง จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.27	3	1.09	0.63	0.07
ภายในกลุ่ม	184.51	395	0.46		
รวม	187.79	398			

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอหนองแวง จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	211	3.21	0.77	ปานกลาง
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	46	3.02	0.60	ปานกลาง
เกษตรกรกรรม	91	3.18	0.87	ปานกลาง
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	51	3.40	0.76	ปานกลาง
รวม	399	3.20	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ประชาชนแต่ละอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละอาชีพจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอาชีพทำงานรับจ้าง/พนักงานบริษัทมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระมีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.52	3	1.17	0.92	0.12
ภายในกลุ่ม	240.90	395	0.61		
รวม	244.42	398			

จากตารางที่ 4.49 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	211	3.06	0.75	ปานกลาง
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	46	2.82	0.65	ปานกลาง
เกษตรกรกรรม	91	3.12	0.94	ปานกลาง
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	51	3.17	0.81	ปานกลาง
รวม	399	3.06	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.50 พบว่าประชาชนแต่ละอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละอาชีพจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอาชีพทำงานรับจ้าง/พนักงานบริษัทมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลางและที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายอาชีพอิสระมีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.51 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการถือฤกษ์ของผู้อื่น จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.58	3	1.19	-0.65	0.13
ภายในกลุ่ม	251.97	395	0.63		
รวม	255.55	398			

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.52 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นฐระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	211	3.33	0.69	ปานกลาง
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	46	3.09	0.68	ปานกลาง
เกษตรกรกรม	91	3.58	1.01	ปานกลาง
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	51	3.47	0.67	มาก
รวม	399	3.38	0.78	ปานกลาง

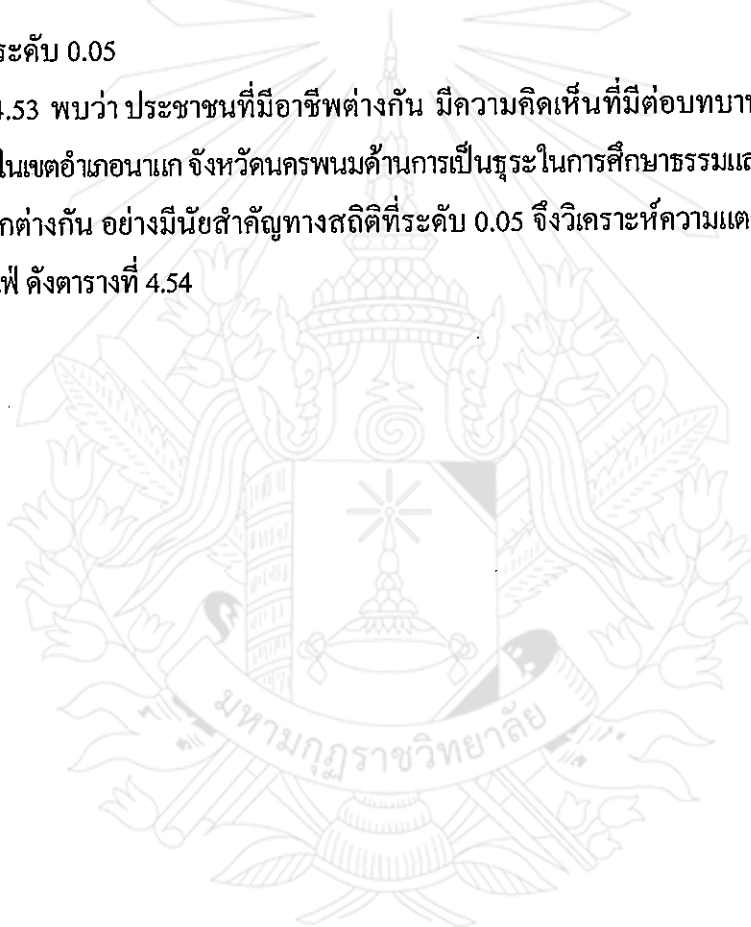
จากตารางที่ 4.52 พบว่า ประชาชนแต่ละอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นฐระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละอาชีพจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรม มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก รองลงมา ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท อยู่ในระดับมาก และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.53 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นฐระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	8.46	3	2.82	2.22	0.00*
ภายในกลุ่ม	237.51	395	0.60		
รวม	245.98	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นฐระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางที่ 4.54

ตารางที่ 4.54 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้านการเป็นฐระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ จำแนกตามอาชีพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffé)

อาชีพ	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 3.33$)	ค้าขาย/อาชีพ อิสระ ($\bar{X} = 3.09$)	เกษตรกร ($\bar{X} = 3.58$)	รับจ้าง/พนักงาน บริษัท ($\bar{X} = 3.47$)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 3.33$)	-	0.24	-0.24	-0.13
ค้าขาย/อาชีพอิสระ ($\bar{X} = 3.09$)		-	-0.49*	-0.37
เกษตรกร ($\bar{X} = 3.58$)			-	0.11
รับจ้าง/พนักงานบริษัท ($\bar{X} = 3.47$)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ มีความคิดเห็นแตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.55 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	211	3.25	0.72	ปานกลาง
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	46	3.33	0.75	ปานกลาง
เกษตรกร	91	3.33	0.64	ปานกลาง
รับจ้าง/พนักงานบริษัท	51	3.66	0.93	มาก
รวม	399	3.38	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ประชาชนแต่ละอาชีพ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามแต่ละอาชีพจากที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด อยู่ในระดับมาก รองลงมาประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีค่าเฉลี่ยน้อย คือ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.56 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.54	3	0.84	0.22	0.25
ภายในกลุ่ม	245.98	395	0.62		
รวม	248.52	398			

จากตารางที่ 4.56 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อสำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมและใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปราบกฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

ข้อที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1.	ขาดการบำรุงรักษาและยังทุนที่จะสร้างศาสนสถานที่จำเป็นในวัด	35	ควรทำการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ควรทำการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้	32
2.	ขาดการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบในการดูแลชุมชน	20	ควรให้ความช่วยเหลือชุมชนและจัดระบบให้วัดกับชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	11
	รวม	55	รวม	43

จากตารางที่ 4.57 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ มากที่สุดคือ ขาดการบำรุงรักษาและยังทุนที่จะสร้างศาสนสถานที่จำเป็นในวัด รองลงมา ขาดการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและระเบียบในการดูแลชุมชน และได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ควรทำการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ควรทำการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ รองลงมา คือ ควรให้ความช่วยเหลือชุมชนและจัดระบบให้วัดกับชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 4.58 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา
บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการ
ปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

ข้อที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1.	ขาดการประชุมชาวบ้านและ คณะกรรมการวัด ในการ ก่อสร้างศาสนสถาน	18	ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ ควรมีการจัดประชุม คณะกรรมการวัดและชาวบ้าน	10
	รวม	18	รวม	10

จากตารางที่ 4.58 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมได้มีข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้าน
การปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มากที่สุด คือ ขาดการประชุมชาวบ้านและ
คณะกรรมการวัดในการก่อสร้างศาสนสถาน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ควรมีการจัด
ประชุมคณะกรรมการวัดและชาวบ้าน

ตารางที่ 4.59 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา
บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการ
เป็นฐะในการศึกษารวมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

ข้อที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1.	ไม่เป็นไปตามแนวทางที่ว่า บ้าน วัด และ โรงเรียน ที่เกี่ยว กันเพราะขาดความรู้ใน หลักธรรม	22	1. บ้าน วัด และ โรงเรียน ปฏิบัติตาม พระธรรมวินัยและศึกษาหลักธรรม ให้สามารถแนะนำและเป็นที ปรึกษาของชาวบ้านได้	20
	รวม	22	รวม	20

จากตารางที่ 4.59 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ได้มีข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ไม่เป็นไปตามแนวทางที่ว่าบ้าน วัด และ โรงเรียน ที่
เกี่ยวกันเพราะขาดความรู้ในหลักธรรม ควรดำเนินการตามแนวทางที่ว่าบ้าน วัด และ โรงเรียน
ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและศึกษาหลักธรรมให้สามารถแนะนำและเป็นทีปรึกษาของชาวบ้านได้

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา
บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความ
สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ข้อที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไข	ความถี่
1.	ประชาชนต้องการปรึกษา เกี่ยวกับการร่วมมือในการ พัฒนาชุมชนและจัดระเบียบ ในการดูแลชุมชน ขาดความ ร่วมมือของพระสงฆ์กับ ประชาชนหรือชาวบ้าน	34	ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น วัด ต้องมีส่วนร่วมกับชุมชนและ จัดระบบให้วัดกับชุมชนได้มีส่วน ร่วมในการพัฒนา	30
	รวม	34	รวม	30

จากตารางที่ 4.60 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมได้มีข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอ
นาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มากที่สุด คือ ประชาชน
ต้องการปรึกษา เกี่ยวกับการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบในการดูแลชุมชน ขาดความ
ร่วมมือของพระสงฆ์กับประชาชนหรือชาวบ้าน ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น วัดต้องมีส่วน
ร่วมกับชุมชนและจัดระบบให้วัดกับชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครอง ของเจ้าอาวาสวัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนม

สัมภาษณ์ประชาชนผู้นำชุมชนในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนมจำนวน 5 ท่าน
ใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ
2. ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด
3. ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
4. ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
หลัก (Key Informant) คือ ประชาชนผู้นำชุมชน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ใช้ดุลยพินิจในการตอบตามความพึง
พอใจของตน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เริ่มต้นด้วยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ
แบบสอบถาม และคำถามอันเป็นโครงร่างโดยรวม

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ ประชาชนผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายเอกพงษ์ สุญราช ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 209 หมู่ที่ 4
ตำบลก้านเหลือง วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2557 เวลา 10.40 น.
2. นายนิดิรักษณ์ ไชยเพชร ตำแหน่ง ครู สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 66 ตำบลหนองบ่อ
วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2557 เวลา 12.40 น.
3. นายเวชดุสิต อาจวิชัย ตำแหน่ง ปลัด อบต.ภูวง สถานที่สัมภาษณ์ สำนักงานอบต.ภูวง
วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2557 เวลา 15.12 น.
4. นายนาวิน นามเรือง ตำแหน่ง สมาชิกสภาจังหวัดนครพนม สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่
128 ตำบลก้านเหลือง วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2557 เวลา 10.15 น.
5. นายวชิรเชษฐ บำรุงผลุงวิทย์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ สถานที่สัมภาษณ์ โรงเรียน
หนองบ่อ วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2557 เวลา 13.00 น.

คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้า
อาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนมจำนวน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนมด้านการ
บำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ
- 2) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนมด้านการ
ปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

3) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็น
 ชูระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

4) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความ
 สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

สัมภาษณ์ประชาชนผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน โดยสรุปใน 4 ด้าน ข้อ ดังนี้

นายเอกพงษ์ สุญราช

1) แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด
 ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ คือ ท่านได้จัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อ
 ประชาชนช่วยในด้านการศึกษา พระภิกษุและสามเณร จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของ
 ไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้าน
 อย่างดีมาก

2) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการ
 ปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ท่านจัดให้มีการอบรมเด็ก
 และประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาค
 ทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

3) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นชูระ
 ในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

3) ด้านการเป็นชูระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ ท่านได้มีการ
 สร้างวัด เจติย์ ภูฏี พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่
 ประชาชนดีมาก

4) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความ
 สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ให้ความอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส
 และผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความช่วยเหลือผู้ร่อนและขาดที่พึ่งดีมาก

2. นายนิติรักษ์ ไชยเพชร

1) แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ท่านได้จัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อประชาชนช่วยในด้านการศึกษาช่วยเหลือผู้สูงอายุ ช่วยสนับสนุนในการเรียนการสอนของเด็กและพระภิกษุและสามเณร จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป ท่านได้มีการอบรมกลุ่มอาชีพในเขตตำบลบ้านเกาะ และได้บริจาคถุงยังชีพช่วยเหลือให้กับประชาชนผู้ยากไร้และช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม และช่วยทำคันดินป้องกันน้ำท่วมและช่วยเหลือ และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างมาก

2) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

3) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ มีการสร้างวัดเจติย ภูมิ พัฒนาวัด เป็นศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนดีมาก

4) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ สงเคราะห์ผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความช่วยเหลือผู้ร่ำร้อนและขาดที่พึ่งดีมาก

3. นายเวชดุสิต อัจฉวิชัย

1) แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ มีการจัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อประชาชนช่วยเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยสนับสนุนในการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

2) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ท่านได้มีการดูแลสาธารณะประโยชน์ จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ดีมาก

3) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ ท่านได้มีการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ไว้อย่างสะดวก เป็นระเบียบเรียบร้อยดี มีทั้งศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชน

4) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ท่านให้ความช่วยเหลือผู้ร่ำร้อนและขาดที่พึ่งรวมทั้งจัดกิจกรรมด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลซึ่งเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนในพื้นที่อยู่แล้วและมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอยู่เสมอดีมาก

4. นายนาวิน นามเรือง

1) แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดการและศาสนสมบัติ

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดการและศาสนสมบัติ การบำรุงรักษาวัดจัดการและศาสนสมบัติ ทางวัดมีการกำหนดเขตอภัยทาน ดูแลสาธารณประโยชน์ เพื่ออนุรักษ์ประเพณีของไทย และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบ

2) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ท่านได้พัฒนาหมู่บ้าน อบรมเด็กเพื่อให้มีความรู้ลดละเลิกอบายมุข และหาทุนจัดการกุศล เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจน จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

3) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ มีการให้ได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชน และท่านได้พัฒนาศาลา น้ำประปา ตั้งศูนย์ช่วยเหลือพยาบาลผู้สูงอายุ และผู้ยากไร้ อนุรักษ์ศาสนสถานดีมาก

4) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งและท่านได้ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ประสบภัย ให้ที่พักอาศัยเมื่อมีภัยพิบัติดีมาก

5. นายวิชิตชัย บำรุงผดุงวิทย์

1) แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างมาก

2) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ดูแลให้ทำงานในวัดให้มีประสิทธิภาพ

3) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ได้มีการสร้างวัดเจติย กุฎิ ก่อสร้างอาคารสำนักงานและพัฒนาวัดไว้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนดีมาก

4) มีบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ช่วยเหลืออนุเคราะห์ในการจัดงานตามหลักการบำเพ็ญกุศล จัดหาพระหรือให้ความสะดวกในการหาอุปกรณ์ต่างๆ ดีมาก

6. สรุปโดยภาพรวมแบบสัมภาษณ์ประชาชนผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน เรื่อง บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมในภาพรวม 4 ด้าน โดยสรุป ดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ท่านได้มีการดูแลสาธารณประโยชน์ มีการจัดสร้างบำรุงรักษา ศาสนสมบัติทางพระพุทธศาสนา จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างมาก

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ดูแลให้ทำงานในวัดให้มีประสิทธิภาพ

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ ท่านได้มีการสร้างวัด เจดีย์ กุฏิ พัฒนาวัด ให้เป็นศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนดีมาก

4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ท่านอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งดี มากการป้องกันและห้ามปรามประชาชนที่แอบแฝงนำอบายมุขเข้ามาในงานบำเพ็ญกุศล

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มีสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาคือ วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มีลักษณะเป็นสังคมชนบท แต่มีความเจริญทางวัตถุพอสมควร มีสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงมากมาย เช่น โทรศัพท์วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จึงทำให้เกิดมีทั้งแหล่งมั่วสุมยาเสพติด (ยาบ้า) และแก๊งค์วัยรุ่น ที่รวมตัวกันก่อความเดือดร้อนแก่ชาวบ้าน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าแนวทางในการพัฒนาสังคมของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จ อาจจะเรียกได้ว่าล้มเหลวด้วยซ้ำไป เพราะการพัฒนาทางวัตถุมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงหลักจริยธรรมและคุณธรรมนั้น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมายนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ดังนั้นการที่เจ้าอาวาสเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้อบรมสั่งสอนและพัฒนาคนในชุมชนและสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้าทางจิตใจ ด้านการปกครองของเจ้าอาวาส ได้ดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ตามความสามารถ ซึ่งทำให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ ยังมีความคิดเห็นที่ยังไม่ถ่องแท้และชัดเจน และเพื่อทำให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของเจ้าอาวาสในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการปกครอง ให้มีความคิดเห็นถ่องแท้และชัดเจนมากขึ้น โดยให้ประชาชนร่วมกันแก้ไขปัญหาทางสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ของประชาชนที่มีเพศอายุระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน
- 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัด

นครพนม ที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มีจำนวน 64,360 คน ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรจซีและมอร์แกน (Kreycy (Simple Random Sampling) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิดคือ ร้อยละ 5 แล้วนำประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ 399 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.90 มีอายุ 26-35 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 และมีอาชีพรับจ้าง/ค้าขาย จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90

5.1.2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมมีรายละเอียดผลการวิจัยดังนี้

ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มีความคิดเห็นต่อด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือด้านที่มากที่สุดคือ ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์รองลงมาคือ ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ และน้อยที่สุด ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า

ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในเรื่องที่จำเป็นกับหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดงานสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด พบว่า ประชาชนในมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ได้แก่ การจัดการอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ได้แก่ การให้พระภิกษุสามเณรไปเรียนที่วัดใกล้เคียงซึ่งมีสำนักศาสนศึกษาดังกล่าว อยู่ในระดับมาก

ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนม ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ฌาปนสถาน (เตาเผาศพ) มีความเหมาะสมและลดมลภาวะ อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.3 สมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมของประชาชนที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพ, ต่างกัน ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอณาแก จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีการประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีการประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้าน ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกในแต่ละด้านไว้ดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

ขาดการบำรุงรักษาและยังหาทุนที่จะสร้างศาสนสถานที่จำเป็นในวัด และน้อยที่สุดคือ ขาดการประชุมชาวบ้านและคณะกรรมการวัดในการก่อสร้างศาสนสถาน และได้เสนอแนวทางแก้ไข ปัญหา คือ ควรทำการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ควรทำการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ และน้อยที่สุด คือ ควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการวัดและชาวบ้านเกี่ยวกับการก่อสร้างศาสนสถาน

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

ขาดการบำรุงรักษาและยังหาทุนที่จะสร้างศาสนสถานที่จำเป็นในวัด และขาดการประชุมชาวบ้านและคณะกรรมการวัดในการก่อสร้างศาสนสถาน และได้เสนอแนวทางแก้ไข ปัญหา คือ ควรทำการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ควรทำการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ และ ควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการวัดและชาวบ้านเกี่ยวกับการก่อสร้างศาสนสถาน

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

ไม่เป็นไปตามแนวทางที่ว่าบ้าน วัด และโรงเรียน ที่เกี่ยวเนื่องกันเพราะขาดความรู้ในหลักธรรม ควรดำเนินการตามแนวทางที่ว่าบ้าน วัด และโรงเรียน ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและศึกษาหลักธรรมให้สามารถแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงของชาวบ้านได้

4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ประชาชนต้องการปรึกษา เกี่ยวกับการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบในการดูแลชุมชน ขาดความร่วมมือของเจ้าอาวาสกับประชาชนหรือชาวบ้าน ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น วัดต้องมีส่วนร่วมกับชุมชนและจัดระบบให้วัดกับชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

5.1.5 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

สัมภาษณ์ประชาชนผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน โดยสรุป ใน 4 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ ดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ท่านได้มีการดูแลสาธารณะประโยชน์ จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ท่านได้มีการสร้างวัดเจดีย์ กุฏิ พัฒนาวัดไว้สวยงามสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก สมควรได้รับเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น มีทั้งศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนดีมาก

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์คือ ท่านมีการบริจาคทุนให้แก่เด็กนักเรียน ในความอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งดีมาก

4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลคือ

ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล มากที่สุด คือ ประชาชนต้องการปรึกษา เกี่ยวกับการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและจัดระเบียบในการดูแลชุมชน ขาดความร่วมมือของเจ้าอาวาสกับประชาชนหรือชาวบ้าน ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น วัดต้องมีส่วนร่วมกับชุมชน

สรุปการให้สัมภาษณ์ประชาชนผู้นำชุมชน ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนมจำนวน 5 ท่าน ได้ให้ข้อมูลใน 4 ด้านพอสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

ผู้นำชุมชนส่วนมากได้ให้ความคิดเห็นว่าเจ้าอาวาสได้มีการดูแลสาธารณะประโยชน์จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

ผู้นำชุมชนส่วนมากได้ให้ความคิดเห็นว่าเจ้าอาวาสได้มีการสร้างวัด เจดีย์ กุฏิ พัฒนาวัดไว้สวยงามสะดวก เป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก สมควรได้รับเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่น มีทั้งศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนดีมาก

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้นำชุมชนส่วนมากได้ให้ความคิดเห็นว่าเจ้าอาวาสได้มีการอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งดีมาก

4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลคือ

ผู้นำชุมชนส่วนมากได้ให้ความคิดเห็นว่าเจ้าอาวาสได้จัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อโดย จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างมาก

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 การศึกษาวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนม

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านที่ 1 คือ ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ มีการอำนวยความสะดวก และสนับสนุนกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์ของประชาชน และชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เจ้าอาวาสในเขตอำเภอหนองแก จังหวัดนครพนม มีความตระหนัก และใส่ใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในการที่จะช่วยเหลือด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีการอำนวยความสะดวก และสนับสนุนกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์ของประชาชน โดยเจ้าอาวาสในการดำเนินการเองอย่างหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องหน้าที่ของเจ้าอาวาสของ วิจิตร เกิดวิสิทธิ์ และปรีชา ช่างขวัญยืน ได้แบ่งหน้าที่ของเจ้าอาวาสได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ หน้าที่ต่อพระพุทธศาสนา และหน้าที่ต่อสังคมและมนุษยชาติ และหน้าที่ต่อสังคมและมนุษยชาติ อันได้แก่

(1) หน้าที่สั่งสอนหลักธรรมะ คือ สั่งสอนคนให้รู้ว่าพระพุทธศาสนาสอนธรรมะอะไรบ้าง หมายความว่าอย่างไร คำอธิบายใดผิด และคำอธิบายใดถูก

(2) หน้าที่สั่งสอนการนำหลักธรรมไปใช้ คือ สั่งสอนประโยชน์ของหลักธรรม และชี้ว่าจะนำธรรมะไปใช้ได้อย่างไรในสภาพปัจจุบัน

(3) ชี้ทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สภาวะแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ว่าพระพุทธศาสนามีแนวทางแก้ปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไร

(4) ให้บริการต่าง ๆ แก่สังคมเท่าที่จะทำได้ เช่น ให้ใช้ที่วัดเป็นสถานศึกษาอบรมที่ประชุม ให้ยืมเครื่องใช้เพื่อการทำบุญ เป็นต้น

และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องบทบาทของ กรรมการศาสนา ได้กล่าวถึงบทบาทเจ้าอาวาสที่ให้บริการสวัสดิภาพ หรือสงเคราะห์แก่ประชาชน อันเป็นกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ ดังนี้

(1) สงเคราะห์ปกติ เช่น ให้สถานที่วัด หรือของวัด จัดตั้งกุศลสาธารณสถาน เช่น โรงเรียน สุขศาลา ศาลาประชาชน เป็นต้น

(2) สงเคราะห์ตามเหตุการณ์ เช่น อนุญาตให้ประชาชนที่ประสบสาธารณภัยเข้าพักพิงในอาคาร หรือสถานที่ของวัด และรวบรวมปัจจัยเครื่องอุปโภคบริโภคส่งไปสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัย เป็นต้น

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านที่ 2 คือ ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีการจัดอบรม และส่งเสริมความร่วมมือในกิจกรรมป้องกันอบายมุขแก่ประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้ก็ปรากฏได้ว่า เจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดอบรมเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในเรื่องของอบายมุข ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของชุมชน สังคม และประเทศชาติ หากเจ้าอาวาสมีความสนใจ ใส่ใจ และร่วมสนับสนุนในเรื่องนี้แล้ว ปัญหาเกี่ยวกับอบายมุขในชุมชน สังคม และประเทศชาติก็จะลดลงได้อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องลักษณะการสาธารณสงเคราะห์ของ พระราชวรมุนี (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงบทบาทความสำคัญของวัดและเจ้าอาวาสกับชุมชน ไว้ดังนี้คือ

1) เป็นสถานที่ศึกษาสำหรับชาวบ้าน ส่งกุลบุตรมารับใช้พระ รับการอบรมทางศีลธรรมและเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ ตามที่มีสอนในสมัยนั้น รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของเยาวชน

2) เป็นสถานสงเคราะห์บุตรหลานของชาวบ้านที่ยากจน ได้มาอาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่และศึกษาเล่าเรียนด้วย ตลอดถึงผู้ใหญ่ที่ขัดสนมาอาศัยวัด

และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องบทบาทและหน้าที่ของเจ้าอาวาสของ วิจิตร เกิดวิสิษฐ์ และปรีชา ช่างขวัญยืน ซึ่งได้แบ่งหน้าที่ของเจ้าอาวาสได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ หน้าที่ต่อพระพุทธศาสนา และหน้าที่ต่อสังคมและมนุษยชาติ ซึ่งหน้าที่ต่อสังคมและมนุษยชาติ มีดังนี้ คือ

(1) หน้าที่สั่งสอนหลักธรรมะ คือ สั่งสอนคนให้รู้ว่าพระพุทธศาสนาสอนธรรมะอะไรบ้าง หมายความว่าอย่างไร คำอธิบายใดผิด และคำอธิบายใดถูก

(2) หน้าที่สั่งสอนการนำหลักธรรมไปใช้ คือ สั่งสอนประโยชน์ของหลักธรรม และชี้ว่าจะนำธรรมะไปใช้ได้อย่างไรในสภาพปัจจุบัน

(3) ชี้ทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สภาวะแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ว่าพระพุทธศาสนามีแนวทางแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างไร

(4) ให้บริการต่าง ๆ แก่สังคมเท่าที่จะทำได้ เช่น ให้ใช้ที่วัดเป็นสถานศึกษาอบรม ที่ประชุม ให้ยืมเครื่องใช้เพื่อการทำบุญ เป็นต้น

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านที่ 3 คือ ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็ปรายได้ว่า เจ้าอาวาส ให้ความสำคัญกับการด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องลักษณะของการสาธารณสงเคราะห์ของ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ กงคฺปญฺโญ) ซึ่งได้กล่าวถึง ลักษณะของการสาธารณสงเคราะห์ ที่เจ้าอาวาสหรือวัดวาอารามต่าง ๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบัน คือ การเกื้อกูลสาธารณสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดคลอง การสร้างฌาปนสถาน การสร้างประปา การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การช่วยพิทักษ์รักษาสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติและการอื่น ๆ เป็นการเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นต้น

และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องบทบาทของเจ้าอาวาสของ กรมการศาสนา กล่าวไว้ว่า บทบาทของเจ้าอาวาสที่มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์แก่สังคมอาจสรุปได้ คือ บทบาทเจ้าอาวาส ในฐานะเป็นผู้ดำรงรักษาวัฒนธรรมและศิลปะของชาติ วัดเป็นสถานที่รวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม มีการอบรมสั่งสอนและปฏิบัติกันอยู่ในวัด เจ้าอาวาสจึงมีบทบาทโดยตรงในการธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ไว้ไม่ให้สูญหาย เช่น

(1) ด้านสถาปัตยกรรม เจ้าอาวาสได้ก่อสร้างและดำเนินการก่อสร้าง โบสถ์ วิหาร หอระฆัง โรงธรรม ศาลารายต่าง ๆ เจดีย์ ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนแสดงออกซึ่งศิลปะอันงดงามของชาติเป็นที่เชิดหน้าชูตาคนในชาติอยู่จนปัจจุบัน

(2) ด้านประติมากรรม เจ้าอาวาสได้ช่วยกันรักษาและสร้างขึ้นมา เช่น พระพุทธรูปปางต่าง ๆ ตลอดจนลวดลายปูนปั้นประดับหน้ามุขของ โบสถ์ วิหาร

(3) ด้านจิตรกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมฝาผนังพระ ได้มีส่วนสร้างและบำรุงรักษาให้มีอยู่ปัจจุบันนี้เจ้าอาวาสบางรูปสามารถเขียนลายรดน้ำและรูปภาพบนฝาผนังของ โบสถ์ วิหาร และศาลาการเปรียญได้อย่างสวยงาม เป็นต้น

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านที่ 4 คือ ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็ปรายได้ว่า เจ้าอาวาส เล็งเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือประชาชนเมื่อคราวจำเป็น เพราะตระหนักดีว่า เจ้าอาวาสและชาวบ้านต้องอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน วัดและเจ้าอาวาสจะอยู่ได้เพราะประชาชน และประชาชนจะดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวก ก็ต้องอาศัยวัดและเจ้าอาวาสในการช่วยสั่งสอนขัดเกลา สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องลักษณะของการสาธารณสงเคราะห์ของเจ้าอาวาสของ พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ กงคฺปญฺโญ) ซึ่งได้กล่าวถึง ลักษณะ

ของการสาธารณสุขสงเคราะห์ ที่เจ้าอาวาสหรือวัดวาอารามต่าง ๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบัน เช่น การช่วยเหลือประชาชนในเวลาที่ควรช่วยเหลือ เช่น เวลาประสบภัยพิบัติ ประสบอุบัติเหตุ ประสบภัยธรรมชาติ หรือแม้ในยามปกติก็ให้การสงเคราะห์ตาม โอกาส เช่น สงเคราะห์คนชรา สงเคราะห์คนพิการ เป็นต้น

5.2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

1) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสโดยรวมทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม นั้น มีความสนใจและใส่ใจในกิจการของเจ้าอาวาสไม่เท่ากัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันส่วนมากจะเห็นแต่ผู้หญิงที่เข้ามาช่วยเหลือกิจการของวัดและเจ้าอาวาส ส่วนผู้ชายนั้นไม่ค่อยมีให้เห็น อาจเป็นเพราะผู้ชายมีภาระในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัวที่มาก จึงไม่ค่อยมีเวลาและสนใจในกิจการของเจ้าอาวาส จึงส่งผลให้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเจ้าอาวาสต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกิจ ศรีมันทยามาศ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสจังหวัดลำปางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้” ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉลี่ย 22.90 ปี จำนวนพรรษาเฉลี่ย 8.39 พรรษา มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับน้อย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวนพรรษา การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าอาวาสในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสโดยรวมทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ (1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ (2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด และ(3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ส่วนด้านที่ไม่แตกต่างกัน คือ ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ในแต่ละช่วงอายุนั้นมีความสนใจ

และมีสิ่งเร้าให้สนใจในกิจการของเจ้าอาวาสไม่เท่ากัน บางช่วงอายุก็อยู่ในวัยเรียน บางช่วงอายุก็อยู่ในวัยทำงาน และบางช่วงอายุก็อยู่ในวัยที่ต้องดูแลตัวเอง จึงส่งผลให้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเจ้าอาวาสด้านการสาธารณสงเคราะห์ต่างกัน และไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประสิทธิ์ สระทอง ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาส ไม่แตกต่างกัน

3) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสโดยรวมทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด และ 2) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์และ 3) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลส่วนด้านที่ไม่แตกต่างกัน คือ ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนในแต่ละระดับการศึกษานั้น มีทัศนะในการมองการดำเนินกิจกรรมของเจ้าอาวาสไม่เท่ากัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาน้อย อาจมองการทำงานของเจ้าอาวาสไปอย่างหนึ่ง และบางครั้งอาจจะต่อต้านการดำเนินกิจกรรมบางอย่างของเจ้าอาวาส เพราะอาจจะใช้เหตุผลส่วนตัวเป็นเครื่องตัดสิน ในขณะที่เดียวกันประชาชนที่มีระดับการศึกษาปานกลางและสูง อาจจะเข้าใจการดำเนินกิจกรรมของเจ้าอาวาสได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจจะต่อต้านหรือใช้อารมณ์ในการตัดสินใจการดำเนินงานของเจ้าอาวาสมากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาน้อย จึงส่งผลให้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเจ้าอาวาสด้านการสาธารณสงเคราะห์ต่างกัน และไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุเทพ สุโขยะชัย ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสมีความรู้เกี่ยวกับทางโลก (โลกียธรรม) และความรู้ทางธรรม (โลกุตตรธรรม) ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประสิทธิ์ สระทอง ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อจำแนกตามระดับ

การศึกษาแผนกธรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาแผนกสามัญต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสไม่แตกต่างกัน

4) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาสแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ในแต่ละอาชีพนั้นจะมีโอกาสในการใกล้ชิดหรือช่วยเหลือกิจการของเจ้าอาวาสไม่เท่ากัน เช่น เกษตรกรรม หลังจากที่ไม่มีฤดูกาลการเกษตรแล้วส่วนมากก็จะช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดมากกว่าอาชีพ ข้าราชการ ค้าขาย และอื่น ๆ เพราะอาชีพเกษตรกรรม มีระยะเวลาในการหยุดเพื่อพักผ่อน แต่อาชีพ ข้าราชการ ค้าขาย และอื่น ๆ ต้องดำเนินไปตลอดทั้งปี จึงส่งผลให้ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเจ้าอาวาสด้านการสาธารณสงเคราะห์ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประสิทธิ์ ธรรมทอง ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสในอำเภอปรังคัง จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสในอำเภอปรังคัง จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางคณะสงฆ์ แตกต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเจ้าอาวาสแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรปรับปรุงและพัฒนาบทบาทด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ให้ดียิ่งขึ้นไป

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรปรับปรุงและพัฒนาบทบาทด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด โดยอาจจะส่งเสริมให้การสนับสนุน ในการจัด กิจกรรมร่วมกับประชาชนทุกวิถีทางภายในวัด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

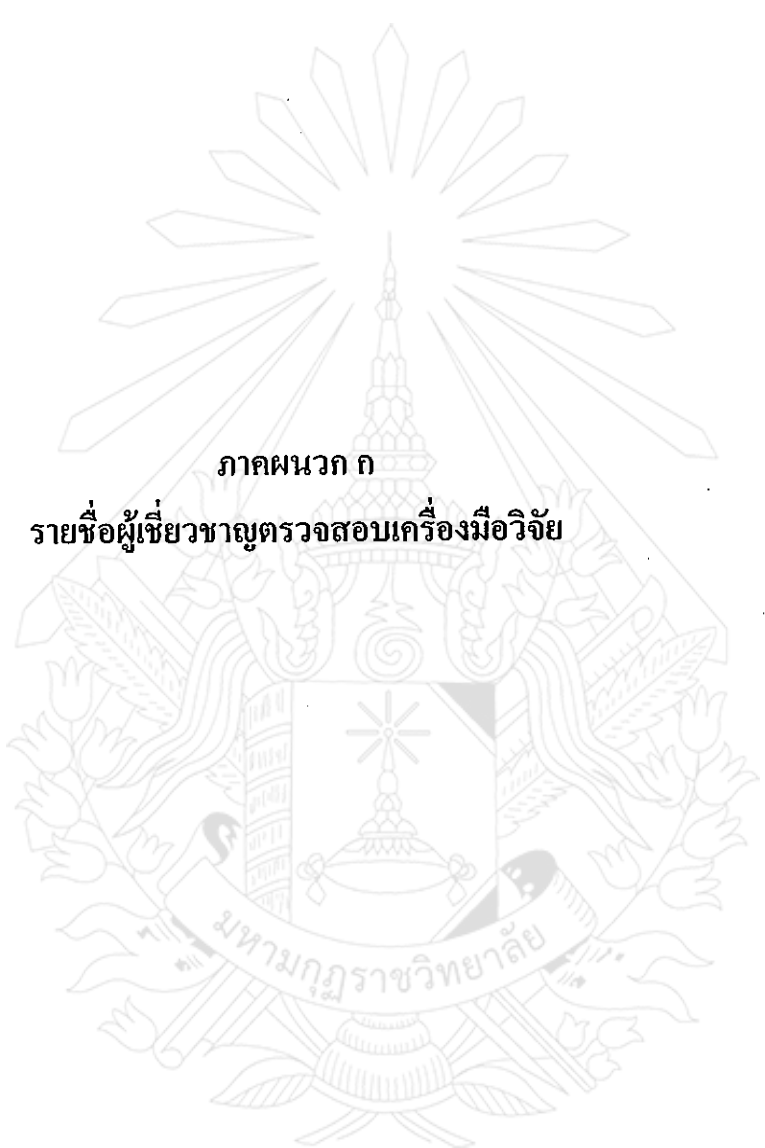
- 1) ควรทำวิจัยเรื่อง บทบาทของเจ้าอาวาสกับการจัด กิจกรรมหาทุน เพื่อสงเคราะห์ประชาชน
- 2) ควรทำวิจัยเรื่อง บทบาทของเจ้าอาวาสกับการสงเคราะห์ผู้เร่ร่อน หรือบทบาทของเจ้าอาวาสกับการสงเคราะห์ผู้ไร้ที่พึ่ง
- 3) ควรทำวิจัยเรื่อง บทบาทของเจ้าอาวาสกับการเป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์วิญญู กิณะเสน

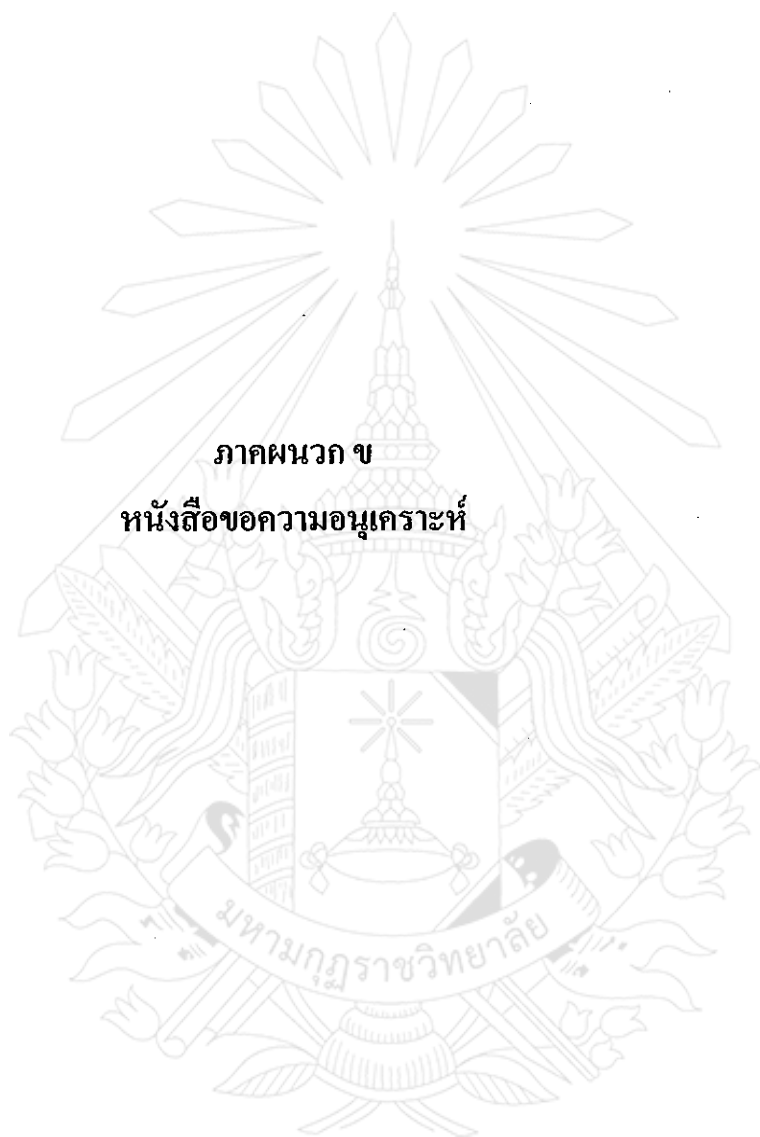
วุฒิการศึกษา ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร
ราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2. อาจารย์กรรมา ชันทอง

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์บรรยายพิเศษมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยา
เขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม

3. นายวิชรมะฐู บำรุงคุณวิทย์

วุฒิการศึกษา ศษ.ม. บริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการ
เฉลิมพระเกียรติ ตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาฝื่อบอนราษฎร์นุกูล อำเภอนาแก
จังหวัดนครพนม

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โทร: ๐-๒ ๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๕๕๗ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร. วิญญู กิณะเสน

ด้วย พระสงฆ์ โชติวัฒนโณ (เชื้อตาทมึน) เลขประจำตัว ๕๕๒๐๑๕๐๓๑๑๐๔๔ นักศึกษา
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้า
อาวาส วัด ในเขตอำเภอตากะ จังหวัดนครพนม”(ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN
TEMPLES OF NAKAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE)” มีความประสงค์จะขอให้ท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและด้านรัฐศาสตร์การ
ปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่าน
ด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน,ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โทร. ๐-๒ ๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๕๕๗ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร อาจารย์กรุณา ชันทอง

ด้วย พระสงฆ์ โชติวณโณ (เชื้อตาทหมีน) เลขประจำตัว ๕๕๒๐๑๕๐๓๑๑๐๔๔ นักศึกษา หลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด ในเขต อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” (ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN TEMPLES OF NAKAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE) มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ เครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและด้านรัฐศาสตร์การปกครอง เพื่อเก็บข้อมูล เขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่าน ด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระมหาบุญศรี ภาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โทร. ๐-๒ ๕๕๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๕๕๗ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นายวิชเมษฐ์ บำรุงผดุงวิทย์

ด้วย พระสงฆ์ โชติวัฒนโณ (เชื้อตาหมื่น) เลขประจำตัว ๕๕๒๐๑๕๐๓๑๑๐๔๔ นักศึกษา
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้า
อาวาส วัด ในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”(ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN
TEMPLES OF NAKAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE)” มีความประสงค์จะขอให้ท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและด้านรัฐศาสตร์การ
ปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่าน
ด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระมหากษัตริย์ ญาณวฑฺฒโน,มศ.ตร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๗๕๖

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การทดลองเก็บข้อมูล (Try out)
เจริญพร นายคณิง มีพรหม นายอำเภอนาแก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย พระสงฆ์ โชติวณฺโณ (เชื้อตาหมื่น) เลขประจำตัว ๕๕๒๐๑๕๐๓๑๑๐๔๔ นักศึกษาหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด ในเขตอำเภอ
นาแก จังหวัดนครพนม”(ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN TEMPLES OF NAKAE DISTRICT,
NAKHON PHANOM PROVINCE)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการทดลองเก็บข้อมูล(Try
out)เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว
สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ ศธ ๖๐๐๒/ว ๓๕๒

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเก็บข้อมูล
เจริญพร นายคณิง มีพรหม นายอำเภอนาแก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย พระสงฆ์ โยติวณฺโณ (เชื้อตาทมึน) เลขประจำตัว ๕๕๒๐๑๕๐๓๑๑๐๔๔ นักศึกษา
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง (GOVERNMENT) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัด ในเขต
อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”(ADMINISTRATIVE ROLE OF ABBOTS IN TEMPLES OF NAKAE
DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อ
เป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมายังท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว
สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

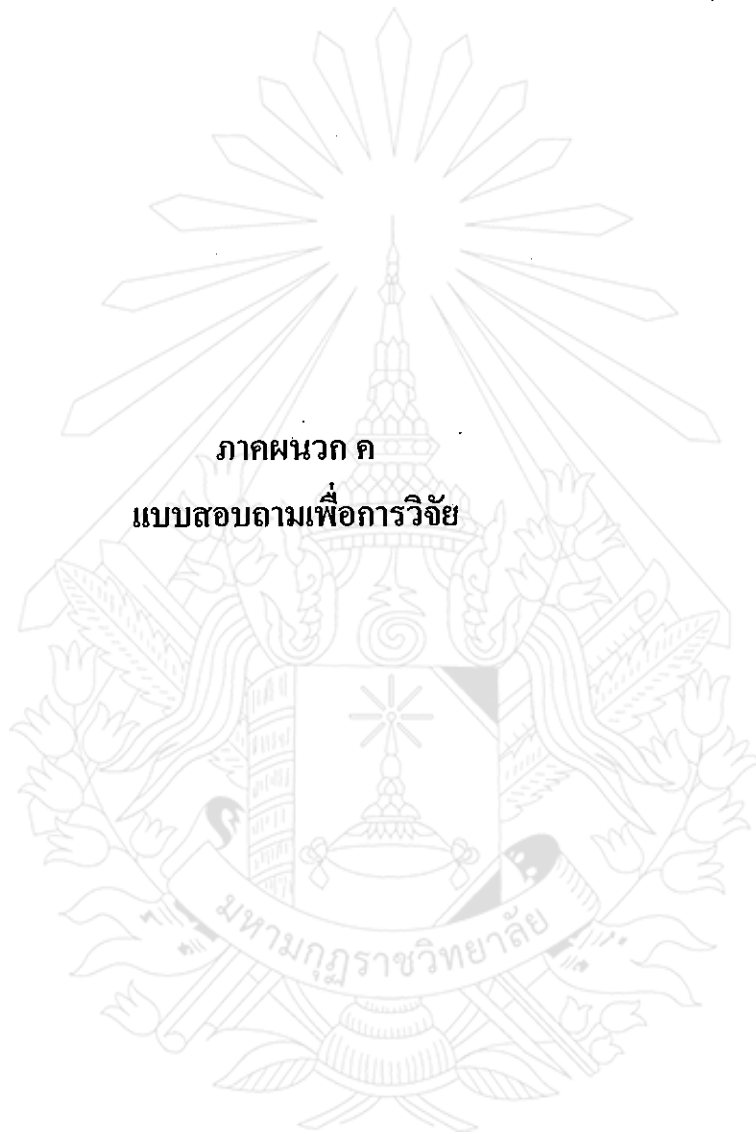
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๒๐๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อนำผลวิจัยไปแก้ไขและปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ตอนที่ 1 วิจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ลำดับสัมภาษณ์.....

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

การศึกษา.....สาขา.....

ตำแหน่ง.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ใน 4 ด้าน

1. บทบาทด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ

.....

.....

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการปกครองของบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด

.....

.....

ตอนที่ 3 บทบาทด้านการเป็นธุระในการศึกษาเรียนรู้

.....

.....

ตอนที่ 4 บทบาทด้านการให้ความสะดวกตามสมควร ในการบำเพ็ญกุศล

.....

.....

ขออนุโมทนาขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

พระสงฆ์ โชติวัฒน โณ (เจ้าอาวาส)

พระนักศึกษาศาสนาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

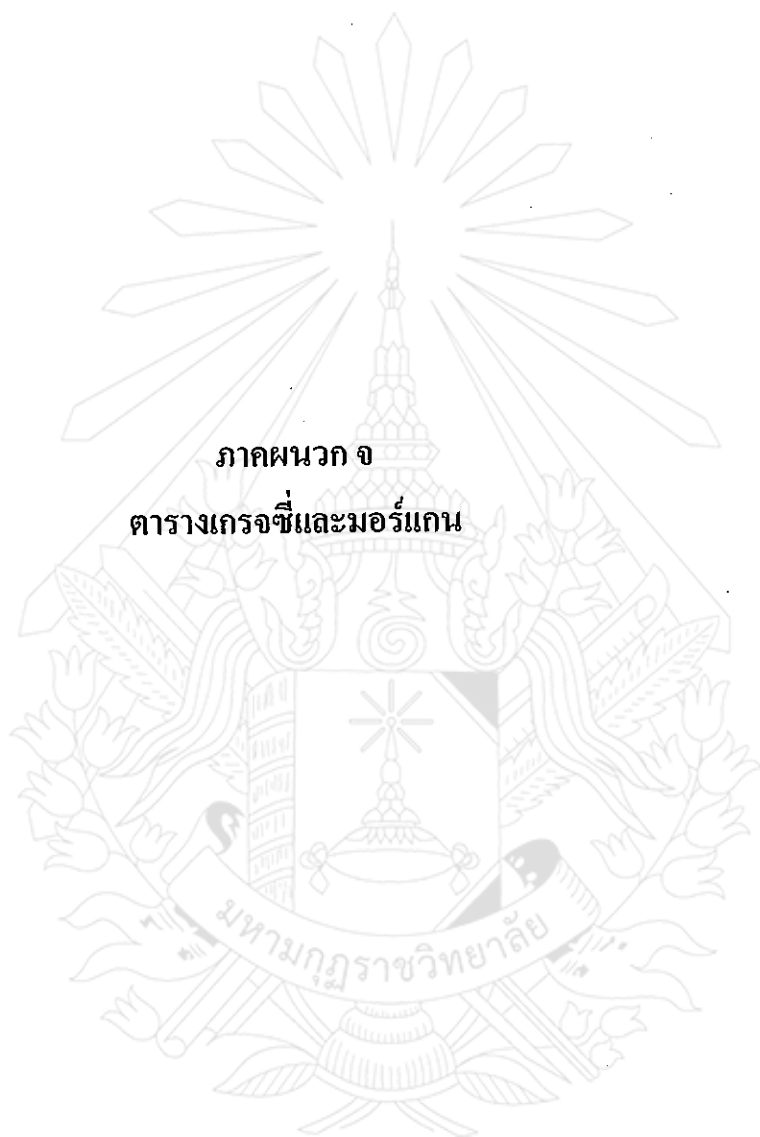

ภาคผนวก ง

ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็น
เรื่อง บทบาทด้านการปกครองของเจ้าอาวาส วัดในเขตอำเภออำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

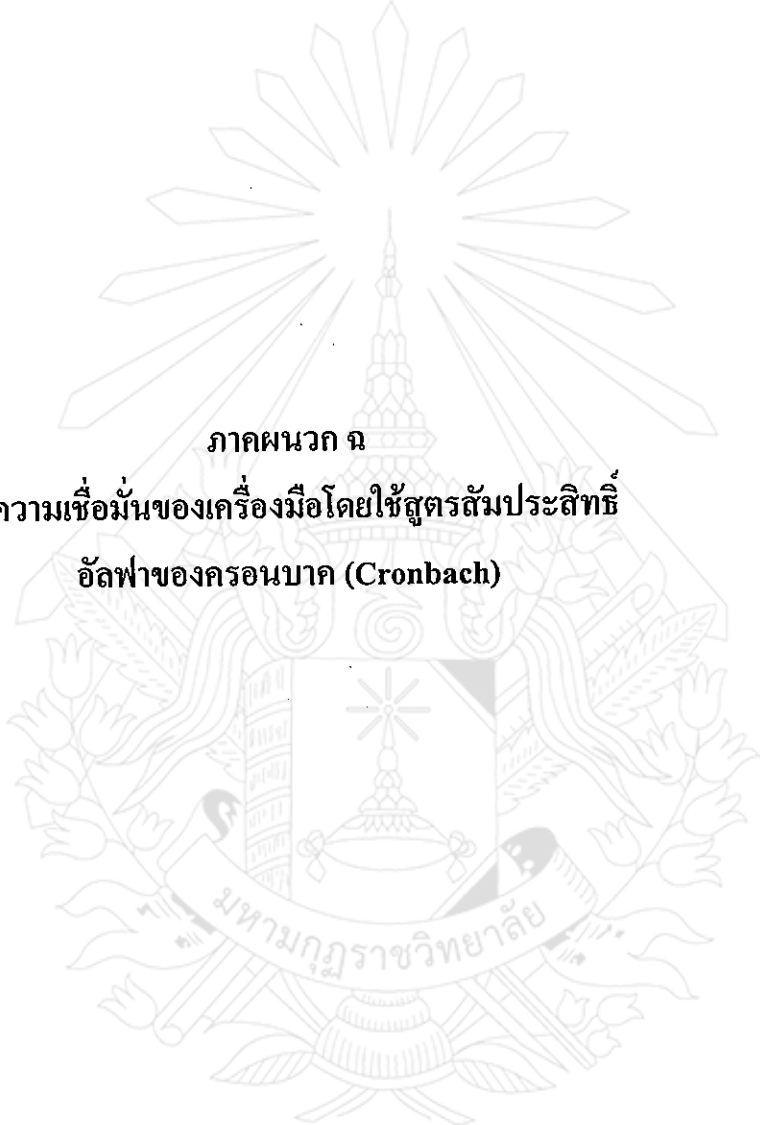
ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2) ด้านการปกครองบรรพชิตและภุชงค์ที่อาศัยอยู่ในวัด						
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและภุชงค์						
11	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4) ด้านการให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล						
11	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก จ
ตารางเกรดซีและมอร์แกน

ตารางสำเร็จรูปกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan)

N	s	N	s	N	s	N	s	N	s
10	10	100	80	280	162	800	260	2800	338
15	14	110	86	290	165	850	265	3000	341
20	19	120	92	300	169	900	269	3500	347
25	24	130	97	320	175	950	274	4000	350
30	28	140	103	340	181	1000	278	4500	354
35	32	150	108	360	186	1100	285	5000	357
40	36	160	113	380	191	1200	291	6000	361
45	40	170	118	400	196	1300	297	7000	364
50	44	180	123	420	201	1400	302	8000	367
55	48	190	127	440	205	1500	306	9000	368
60	52	200	132	460	210	1600	310	10000	370
65	56	210	135	480	214	1700	317	15000	375
70	59	220	140	500	217	1800	320	20000	377
75	63	230	144	550	226	1900	322	30000	379
80	66	240	148	600	234	2000	322	40000	380
85	70	250	152	650	242	2200	328	50000	381
90	73	260	155	700	248	2400	331	75000	382
95	76	270	159	750	254	2600	335	100000	384

ภาคผนวก ฉ
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์
อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

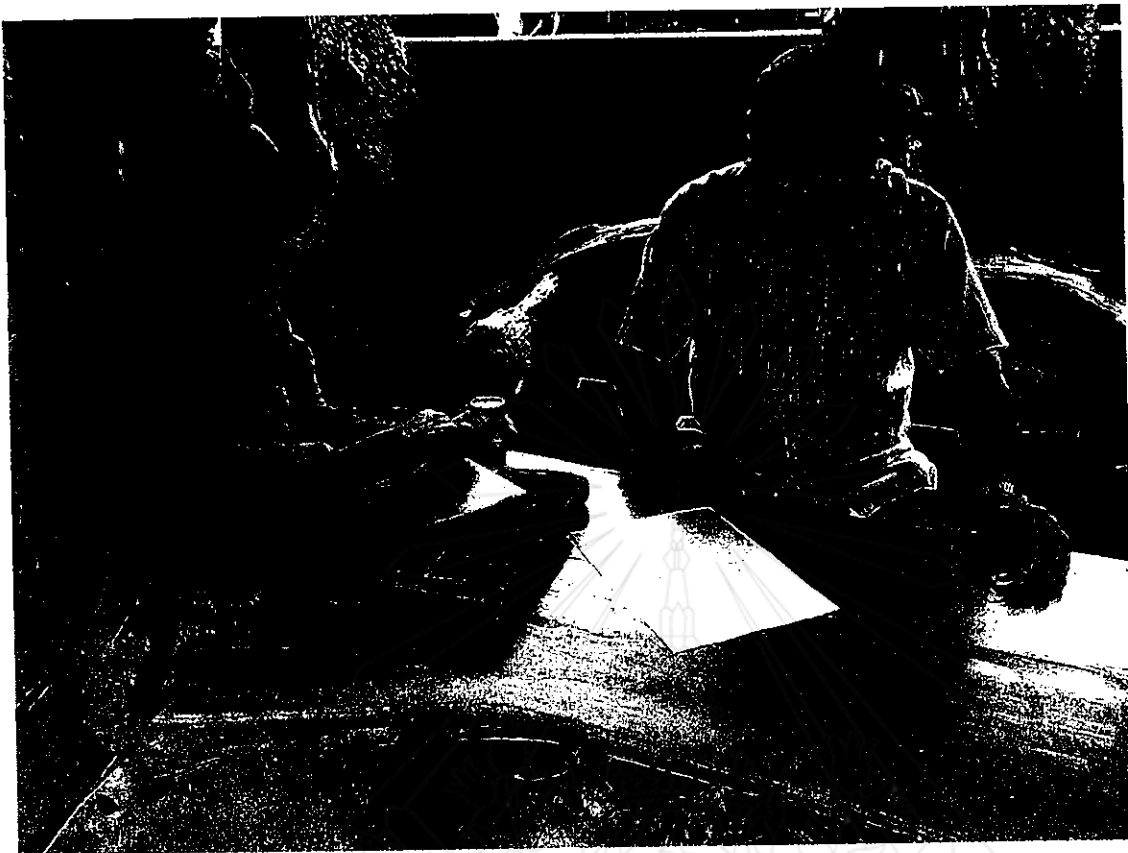
A1	76.2000	160.0276	.6790	.9838
A2	76.5667	158.5989	.8663	.9820
A3	76.5333	158.3954	.8506	.9821
A4	76.4667	158.1885	.8693	.9820
A5	76.5333	157.1540	.9187	.9816
B1	76.6667	155.7471	.9462	.9813
B2	76.6333	156.0333	.9540	.9812
B3	76.7000	155.2517	.9519	.9812
B4	76.7000	155.2517	.9519	.9812
B5	76.7000	155.5966	.9339	.9814
C1	75.8667	167.9126	.5983	.9840
C2	76.1000	166.4379	.5829	.9841
C3	76.5333	157.9816	.9336	.9815
C4	76.6000	159.0759	.8700	.9820
C5	75.9333	167.0299	.5579	.9842
D1	76.8667	156.9471	.8933	.9818
D2	76.8000	154.7172	.9321	.9814
D3	76.8000	156.4414	.8927	.9818
D4	76.8000	156.5103	.8891	.9818
D5	76.7667	154.7368	.9446	.9813

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 20

Alpha = .9830

สัมภาษณ์นายเอกพงษ์ สุญราช

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ คือ ท่านได้จัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อประชาชนช่วยในด้านการศึกษา พระภิกษุและสามเณร จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างดีมาก

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ท่านจัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ ท่านได้มีการสร้างวัด เจดีย์ กุฏิ พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนดีมาก

4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ให้ความอนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งดีมาก

สัมภาษณ์ นายนิติรักษณ์ ไชยเพชร

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ท่านได้จัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อประชาชนช่วยในด้านการศึกษาช่วยเหลือผู้สูงอายุ ช่วยสนับสนุนในการเรียนการสอนของเด็กและพระภิกษุและสามเณร จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป ท่านได้มีการอบรมกลุ่มอาชีพในเขตตำบลบ้านเกาะ และได้บริจาคถุงยังชีพช่วยเหลือให้กับประชาชนผู้ยากไร้และช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม และช่วยทำคันดินป้องกันน้ำท่วมและช่วยเหลือ และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างมาก

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ มีการสร้างวัดเจดีย์ กุฏิ พัฒนาวัด เป็นศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนดีมาก

4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ สงเคราะห์ผู้ยากไร้ตลอดเวลา และให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งดีมาก

สัมภาษณ์นายเวชดุสิต อาจวิชัย

- 1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ มีการจัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อประชาชนช่วยเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยสนับสนุนในการบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติ
- 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ท่านได้มีการดูแลสาธารณะประโยชน์ จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ดีมาก
- 3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ ท่านได้มีการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ไว้อย่างสะดวก เป็นระเบียบเรียบร้อยดี มีทั้งศูนย์ กศน. เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชน
- 4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ท่านให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งรวมทั้งจัดกิจกรรมด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลซึ่งเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนในพื้นที่อยู่แล้วและมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอยู่เสมอดีมาก

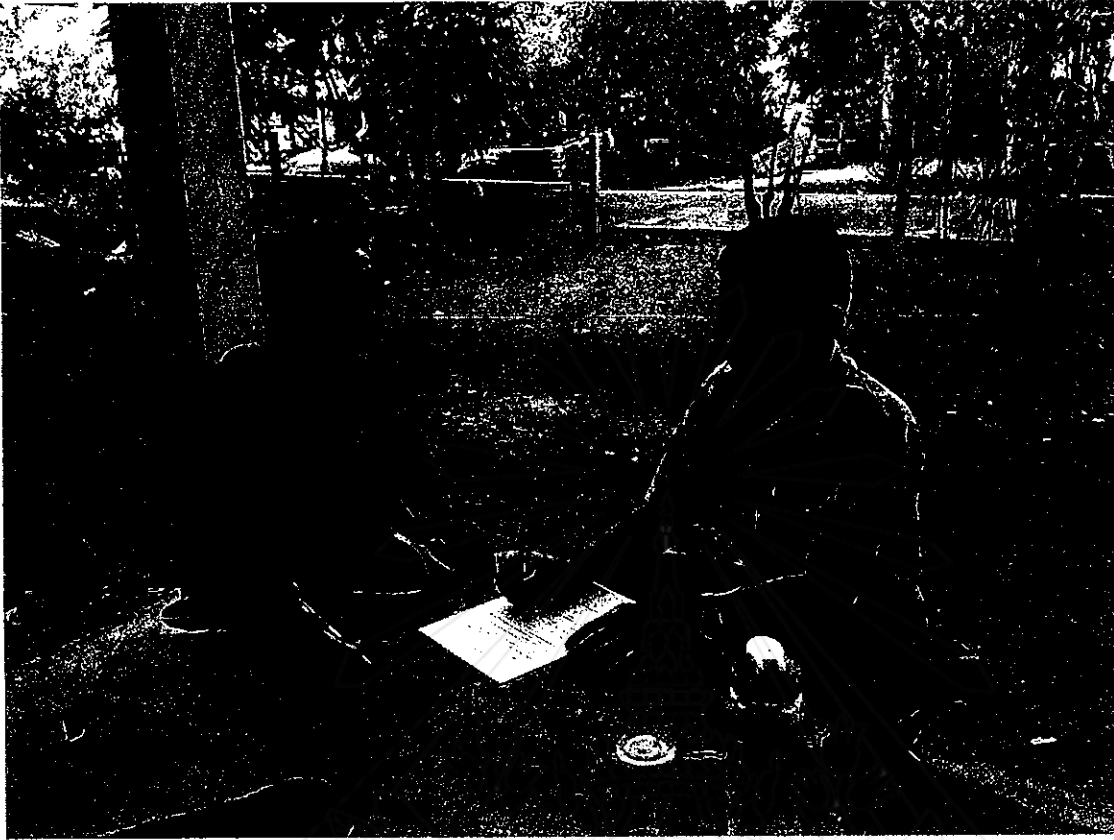
สัมภาษณ์ นายนาวิน นามเรือง

1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ การบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ ทางวัดมีการกำหนดเขตอภัยทาน ดูแลสาธารณประโยชน์ เพื่ออนุรักษ์ประเพณีของไทย และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบ

2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ ท่าน ได้พัฒนาหมู่บ้าน อบรมเด็กเพื่อให้มีความรู้ตลอดเล็กละเอียด และหาทุนจัดการกุศล เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจน จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน และยังร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุก ๆ ด้านดีมาก

3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ มีการให้ได้ศึกษาเล่าเรียนให้ความรู้แก่ประชาชน และท่าน ได้พัฒนาศาลา น้ำประปา ตั้งศูนย์ช่วยเหลือพยาบาล ผู้สูงอายุ และผู้ยากไร อนุรักษ์ศาสนสถานดีมาก

4) ด้านความสะอาดตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ให้ความช่วยเหลือผู้เร่ร่อนและขาดที่พึ่งและท่าน ได้ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ประสบภัย ให้ที่พักอาศัยเมื่อมีภัยพิบัติดีมาก

สัมภาษณ์นายวิชเชษฐ์ บำรุงผดุงวิทย์

- 1) ด้านการบำรุงรักษาวัดจัดกิจกรรมและศาสนสมบัติ จัดให้มีงานประจำปีเพื่อฟื้นฟูประเพณีของไทยและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงสืบต่อไป และให้ความสะดวกกับประชาชนทุก ๆ ด้านอย่างมาก
- 2) ด้านการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัด คือ จัดให้มีการอบรมเด็กและประชาชนในเขตพื้นที่และยังให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ดูแลให้ทำงานในวัดให้มีประสิทธิภาพ
- 3) ด้านการเป็นธุระในการศึกษาธรรมและวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ได้มีการสร้างวัดเจดีย์ กุฎี ก่อสร้างอาคารสำนักงานและพัฒนาวัดไว้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาเล่าเรียนดีมาก
- 4) ด้านความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล คือ ช่วยเหลืออนุเคราะห์ในการจัดงานตามหลักการบำเพ็ญกุศล จัดหาพระหรือให้ความสะดวกในการหาอุปกรณ์ต่างๆ ดีมาก

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-นามสกุล : พระสง่า โชติวณฺโณ
วัน เดือน ปีเกิด : 2 ตุลาคม 2510
ชาติภูมิ : บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 4 ตำบลคุ้มไฟ อำเภอนาแก จังหวัดสกลนคร
48130,
ที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ 67 หมู่ที่ 6 วัดสิรินธรเทพรัตนาราม อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม

